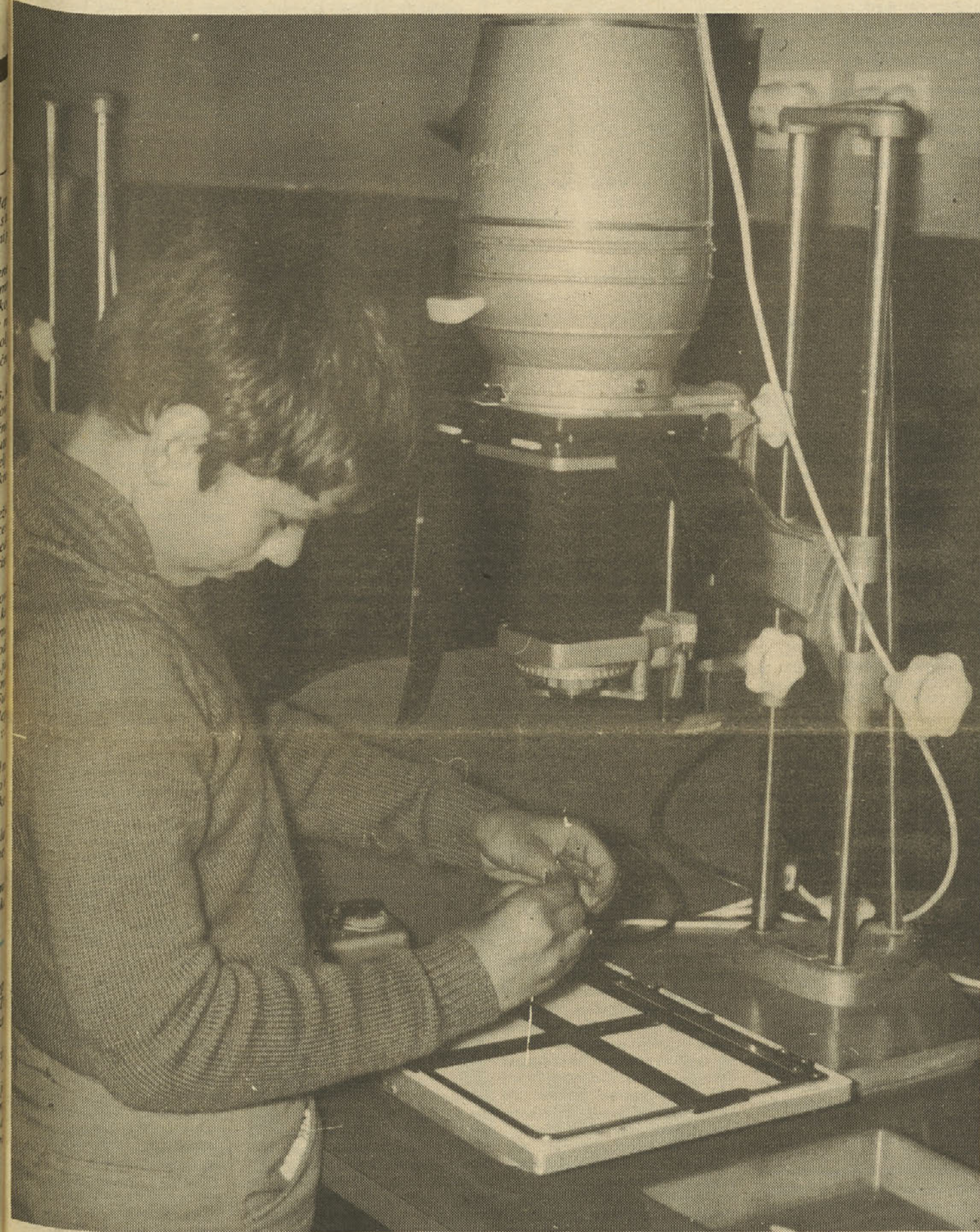

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 17. marca 1978 — Številka 5

Združeno delo potrebuje človeka, sposobnega svobodno ustvarjati. Otroku je svet neznan, postopoma ga osvaja, vedno bolj, kakor pač rastejo njegove moči in znanje.

Premalo je učencu povedati, da so v tovarnah stroji. Tudi ni dovolj govoriti, da stroje upravlja človek. Stroje srečuje otrok že v vsakem gospodinjstvu; so človekovi pomočniki pri uresničevanju delovnih nalog.

Delati je potrebno, da zadovoljimo osnovne potrebe in živimo. Delo je nujnost, včasih hudo naporno, tako da marsikdo pomisli, lepo je šele po delu. Obenem pa je delo vrednota; temelj učlovečenja, pogoj zadovoljstva in razvoja dobrih medčloveških odnosov. Pa ne le to: delo je pogoj resnične svobode.

Vzgoja pomaga osvobodjati človeka, ko ga usposobi za delo in s tem za obvladovanje in spreminjanje okolja, ustreznega človekovim potrebam. Znanstveno tehnična revolucija je razvila nove zahtevnejše razmere, da se mora vsakdo veliko in vse življenje učiti, sicer ne more delati, sodelovati z drugimi ljudmi, spreminjati k boljšemu. Ne zadostuje

Poznati, uporabljati, odločati

informacija o pomenu in vlogi dela in ne opisovanje zapletene prihodnosti tretjega tisočletja, obdobja mogočnih strojev, komaj slutnih možnosti in orjaških moči. Vse to lahko povzroči bojazen pred neznanim, skrivnostnim, delujočim kdove po kakšnih nerazumljivih zakonih. Vzgojiti je treba tudi zavest, da to ustvarja človek z delom in s prodornostjo misli, z odkrivanjem naravnih zakonitosti, obvladovanjem in ustvarjanjem različnih virov moči.

Zavest o delu, o prihodnosti pa je lahko le posledica resnične vključitve v delo, v postopke, ki vodijo k uporabi strojev in različnih sil. Ob tem se že zgodaj razvija in bistri človekova misel, vzpostavljajo se odnosi do dela in ljudi. Že zgodaj je treba informirati, poučiti, a obenem odkrivati zakonitosti tehnike, dosežke in spoznanja pa sproti uporabiti in preskusiti. Človek, ki ne pozna temeljnih načel proizvodnje, prvin dela, tehnike, je preplašen, ko se sreča s stroji. Tako delo mu

ni samo tuje, temveč ga hromi, ne upa se ga lotiti. Pogosto se ustavi pred drobnimi problemi, ki bi jih bil z lahkoto rešil, če bi bilo njegovo znanje o tehniki, delu preiskušeno v praksi. Proizvodno-tehnična vzgoja je torej bistvenega pomena za osvobodjanje človeka v obdobju tehnike, ne le za ustreznejšo poklicno izbiro, temveč za razvoj lastnosti, ki so danes potrebne osebnosti za boljše sodelovanje z ljudmi in stvarno odločanje.

Beg od dela pomeni tudi beg od svobode; vodi v nemoč. In čudno: podatki o dejavnostih prostega časa otrok in mladine so pokazali, da se je 2,9% osnovnošolcev višjih razredov v severovzhodni Sloveniji ukvarjalo s konstrukcijskimi in drugimi tehniško ustvarjalnimi dejavnostmi, 75,2% z gledanjem televizije, 45,3% pa z branjem povesti in romanov. Med učenci srednjih šol se jih je navduševalo 7,09% za konstrukcijske in tehnične dejavnosti, 94,6% jih je gledalo televi-

zijo, romane in povesti pa jih je bralo 64,13%.

To je vredno globokega premisleka. Tehnična kultura je nedvomno zelo pomembna sestavina splošne kulture, pa je treba dovolj zgodaj razviti vsaj temeljni prag sposobnosti, da mlad človek prebrodi ovire, ki vodijo k tehniški in proizvodni dejavnosti, kajti to je tudi v veliki meri pot k resnični svobodi iz dela, svobodi v vsakdanjem življenju in k samoupravljanju, kjer je mogoče dobro odločati le takrat, ko je človek lahko svobodno ustvarjal, sproščen, z ustrežno samozavestjo, da je delo tudi temelj njegovega družbenega uveljavljanja in položaja. Enostranskost je treba že zgodaj dopolnjevati z delom na vseh področjih življenja; klasično kulturo, splošno razgledanost dopolniti s proizvodno-tehnično kulturo: šele taka celota je osnova nove samoupravne kulture resnično svobodnega človeka. Korenine pa so že zgodaj v vzgoji učenja, prakse in odločanja.

RUDI LEŠNIK

Tilka Blaha

Zakon celotnega združenega dela

Delegati zbora občin in zbora združenega dela so na seji 15. marca 1978 sprejeli predlog za izdajo in teze za zakon o usmerjenem izobraževanju. S tem se je končala prva faza zakonodajnega postopka tega, za celotno združeno delo in našo družbo tako pomembnega zakona. Temeljite priprave ter sprotno razčiščevanje odprtih vprašanj in dilem je že v prvi fazi omogočilo, da so rešitve, ki jih vsebujejo teze za zakon toliko obdelane, da bo izdelava osnutka zakona mnogo hitrejša in lažja. Malokateri predlog za izdajo zakona je bil namreč deležen tolikšne politične in strokovne pozornosti, saj so o posameznih vprašanjih in gradivih, ki jih je pripravljala delovna skupina Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje večkrat razpravljali tako najvišji organi Zveze komunistov Slovenije, SZDL, ZSS in ZSMS, kot tudi drugi samoupravni in strokovni organi.

Katere pomembne lastnosti prinaša zakon? Kako so v njem izpeljane temeljne usmeritve kongresnih dokumentov zveze komunistov in zakona o združenem delu?

Med mnogimi naj posebej poudarim troje temeljnih značilnosti tez, po katerih se bo novi zakon razlikoval od dosedanjih »šolskih« zakonov.

Prva značilnost je celostnost zasnove zakona kot zakona vsega združenega dela. V tezah za zakon je vzgojnoizobraževalno delo dosledno kot funkcija združenega dela. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in družbenih dejavnostih skupno z delavci vzgojnoizobraževalnih organizacij prevzemajo celotno odgovornost za kadrovske in izobraževalne politike. V temeljnih določbah ter v poglavju o načrtovanju in uresničevanju izobraževalnih interesov in potreb v združenem delu so v tezah podrobno razčlenjene naloge delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela pri uresničevanju vzgojnoizobraževalne funkcije. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v načrtih razvoja svojih organizacij in celotne družbe ugotavljajo potrebe po znanju in delavcih, oblikujejo profile poklicev in programe izobraževanja, načrtujejo obseg, organizacijo in razmestitev usmerjenega izobraževanja, usmerjajo mladino in zaposlene v izobraževanje ob delu in z delom. Po tako opredeljenih programih določajo tudi delež dohodka, ki ga namenjajo za usmerjeno izobraževanje — skladno z deležem, ki ga bo le-to prispevalo k uresničevanju razvojnih nalog in ciljev združenega dela. To pa pomeni, da se bo celotno združeno delo (ne le šole) moralo bolje usposobiti za opravljanje te funkcije. Uveljavljanje svobodne menjave dela in polne odgovornosti za usmerjeno izobraževanje bo zahtevalo mnogo več kot le enkrat letno obravnavo v temeljnih organizacijah združenega dela, ko se sprejemajo stopnje prispevkov za potrebe izobraževanja. Zagotoviti bo treba trajnejše in bolj neposredno sodelovanje med gospodarskimi in vzgojnoizobraževalnimi organizacijami.

Druga značilnost izhaja iz opredelitve usmerjenega izobraževanja kot stalnega, povezanega in prepletenega procesa izobraževanja in dela. Poudarjena je temeljna usmeritev v izobraževanje ob delu in iz dela v skladu s sprotimi in razvojnimi potrebami združenega dela — z razvojem in potrebami izobraževanja občanov v ožjih in širših družbenih skupnostih. Teze za zakon razširjajo pojem usmerjenega izobraževanja. V enoten sistem izobraževanja po končani osnovni šolski obveznosti (od tistih najenostavnejših oblik izobraževanja za manj zahtevne poklice, do najrazvitejših stopenj). Osnova za razvrščanje poklicev glede na zahtevnost znanj je enotna klasifikacija poklicev, ki bo veljala za vso Jugoslavijo. (Družbeni dogovor o tem bomo podpisali še letos — predvideva pa osem stopenj zahtevnosti dela in razvrščanja poklicev.) V usmerjeno izobraževanje pa se enakovredno vključuje tudi stalno usposabljanje in izpopolnjevanje znanja za delo in samoupravljanje, kar terja hiter razvoj znanosti, tehnologije in družbenoekonomskega razvoja. Novi zakon o usmerjenem izobraževanju bo zamenjal več doslej samostojnih zakonov in tako omogočil ne samo formalno, temveč tudi resnično poenotenje različnih poti izobraževanja in pridobivanja znanj.

Tretja značilnost zakona se nanaša na sprejemanje vzgojnoizobraževalnih programov. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela (uporabniki) ugotavljajo potrebe po znanju in delavcih z vidika dolgoročnih razvojnih načrtov ter določajo nomenklaturu in profile poklicev. Skupno z delavci vzgojnoizobraževalnih organizacij pa na tej osnovi oblikujejo programe in jih v svojih posebnih izobraževalnih skupnostih tudi sprejemajo. Sestavni del vzgojnoizobraževalnih programov je skupna programska osnova na začetku usmerjenega izobraževanja, ki vsebuje splošno-kulturna, družbeno-ekonomska, naravoslovno-matematična, proizvodno-tehnična in telesno vzgojna področja ali vsebino. Z enotno programsko vsebino, ki jo bodo pridobili vsi učenci na začetku usmerjenega izobraževanja, bomo odpravili dosedanje večkratnost v programih posameznih vrst srednjih šol, omogočili bolj izenačene možnosti za nadaljnje izobraževanje ter večjo prehodnost med posameznimi stopnjami in usmeritvami izobraževanja. Za izdelavo programov usmerjenega izobraževanja bo izdelana enotna metodologija. Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije (kot poseben organ, ki ga bo imenovala skupščina SR Slovenije) bo predpisoval skupne vzgojnoizobraževalne osnove (začetni skupni program) kot tudi načela in metodologijo za oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov za poklice. Strokovni svet bo tudi ugotavljal, če so programi za poklice (sprejeti v posebnih izobraževalnih skupnostih) skladni z družbenimi smotri in nalogami usmerjenega izobraževanja. S takim postopkom oblikovanja in sprejemanja vzgojnoizobraževalnih programov bo zagotovljen neposreden vpliv in odgovornost združenega dela za izobraževanje, pa tudi širši družbeni interes za celoten in skladen razvoj vzgoje in izobraževanja.

Izobraževanje je moč proizvodnje

Delovni ljudje zadovoljujejo svoje potrebe in interese na področju vzgoje in izobraževanja s svobodno menjavo in z združevanjem svojega dela z delom v vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Po drugi strani se dosežki dela v izobraževanju izražajo v uresničenem dohodu organizacij združenega dela materialne proizvodnje. Združevanje in svobodno menjavo dela lahko opredelimo kot prostor, v katerem so zagotovljene možnosti za enak družbenoekonomski položaj prosvetnih delavcev in drugih delovnih ljudi.

Dosedanji rezultati kažejo, da taka opredelitev še ni življenjsko potrjena v samoupravni praksi naše družbe. O denarju, ki gre za izobraževanje (posebno o njegovem namenu in načinu razdeljevanja) ter o politiki razvoja vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki je posebnega družbenega pomena, še ne odločajo delovni ljudje neposredno v temeljnih organizacijah združenega dela. In naprej: samoupravne interesne skupnosti še vedno niso mesto dogovarjanja in načrtovanja skupnega dela in oblik zadovoljevanja medsebojnih interesov. O tej problematiki je organizirala sekcija za izobraževanje, znanost in kulturo pri zvezni konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije pred nedavnim posvetovanjem o aktualnih vprašanjih združevanja in svobodne menjave dela v procesu samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja.

Sedanji družbenoekonomski odnosi v reprodukciji in razvoju izobraževanja še vedno temeljijo na določenih stopnji prispevka za to dejavnost. Ker se zbirajo prispevki proračunsko, ima vzgojnoizobraževalna dejavnost značaj porabe. Na posvetovanju je bilo poudarjeno, da se marsikateri skupščinski družbenopolitični skupnosti strinjajo s stopnjo prispevka za izobraževanje, samoupravne interesne skupnosti pa delijo denar. Delovni ljudje neposredno odločajo samo o denarju, ki ga dodatno prispevajo za izobraževanje.

Sredstva, ki se stekajo v samoupravnih interesnih skupnostih, praviloma zadoščajo za tako imenovane splošne družbene potrebe: za izobraževalne potrebe, ki so sestavni del razvojnih načrtov temeljnih organizacij združenega dela, predvsem v materialni proizvodnji, gre v glavnem tisti denar, ki ga delovni ljudje dodatno dajejo za pridobivanje boljše strokovne usposobljenosti. Praksa kaže, da se šele z neposredno menjavo dela, ki se uresničuje z dodatnim

denarjem, ustvarjajo samoupravni odnosi v najširšem pomenu besede.

Analize, ki so na voljo, kažejo, da delavci v vzgoji in izobraževanju nimajo enakega družbenoekonomskega položaja kot drugi delavci. Še vedno niso enakopravni dejavniki pri oblikovanju družbene politike razvoja te dejavnosti, pa tudi svojega dohodka ne pridobivajo sorazmerno s tem, kar prispevajo k ustvarjanju dohodka v materialni proizvodnji. Pogosto se dogaja, da je merilo za oceno enakosti samo višina osebnih dohodkov, zanemarjajo pa se pogoji, ki pomembno vplivajo na splošen človekov položaj.

Res je, da združevanje organizacij združenega dela v usmerjenem izobraževanju teh in drugih organizacij, posebno iz materialne proizvodnje, še nima širše razsežnosti. Dogaja pa se tudi nasprotno: šole izstopajo iz delovnih organizacij v gospodarstvu, ker se ves denar prenaša v samoupravne interesne skupnosti.

Problemi in vzroki le-teh so znani. Sedaj je prvenstvena naloga določiti smernice za akcijo vseh družbenih dejavnikov. Akcija bo uspešna le tedaj, če bomo najprej odpravili pojmovanje, da je svobodna menjava dela samo instrument za financiranje vzgoje in izobraževanja. Svobodna menjava dela je še nekaj več: samoupravna oblika združevanja dela in sredstev ter družbenoekonomskih temeljev razvoja združenega dela in vse družbe. Z medsebojno odvisnostjo in skupno odgovornostjo obeh področij — vzgoje in izobraževanja ter gospodarstva — za povečanje produktivnosti in dohodka postaja izobraževanje organski del družbene reprodukcije, se pravi — reprodukcije te dejavnosti pa tudi drugih oblik dela.

Nič več ni mogoče »gledati skozi prste« temu, kar se v praksi dogaja, namreč, da se s sredstvi, ki se stekajo v samoupravne interesne skupnosti usmerjenega izobraževanja, za-

dovoljujejo samo tako imenovane širše družbene potrebe po izobraževanju. Izobraževanje ob delu mora biti enakopravno z drugim izobraževanjem, ne pa odvisno zgolj od dodatnih sredstev. Z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi jeterba določiti, kaj bo mogoče urediti z neposredno menjavo dela z ustreznimi izobraževalnimi organizacijami in kaj v samoupravni interesni skupnosti.

Zadnji čas je, da postane izobraževanje razvojna funkcija združenega dela. Proizvodni načrti morajo vsebovati tudi izobraževanje ali: investicijskih načrtov ne bi smeli sprejeti, če vanje ni uvrščeno izobraževanje kadrov. Če pojmuje izobraževanje kot neposredno moč proizvodnje, odpiramo proces združevanja usmerjenega izobraževanja in materialne proizvodnje. To pa je pot v prihodnost, kakršno si želimo in na katero že dolgo čakamo.

DJOKICA PETKOVIĆ

Akcija za organizirano preskrbo učencev osnovnih šol z učbeniki v Sloveniji

Delo, ki povezuje

Družbeni dogovor o izvajanju akcije za organizirano preskrbo osnovnih šol z učbeniki ter postopnem zagotavljanju brezplačnih učbenikov za učence osnovnih šol v SR Sloveniji, ki ga bomo še ta mesec podpisali, je plod nekajletnih prizadevanj sindikatov, da bi tudi po tej poti zagotovili bolj izenačene materialne možnosti za šolanje otrok in mladine. Med sklepi VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije (1974) je prav sklep o zagotovitvi brezplačnih učbenikov učencem osnovnih šol doživel največ podpore delavcev. Veliki stroški za nakup učbenikov in učnih pripomočkov, neenotne zahteve učiteljev o obveznih učbenikih in didaktičnih pripomočkih, gneča po knjigarnah, pomanjkanje nekaterih učbenikov itd. povzročajo ob vsakoletnem začetku šole veliko slabše volje, kritike pa tudi izgubljenega časa. Začetek pouka se zaradi nepravčasne preskrbe z učbeniki in učnimi pripomočki ponavadi zavleče vsaj za nekaj dni.

Prav to je spodbudilo osnovne šole, da so same poskrbele za organizirano preskrbo učencev z učbeniki in didaktičnimi kompleti. Učenci so vse to dobili ob začetku pouka v šoli. Šole so se za nakup neposredno dogovarjale s knjigarnami ali založbami, le-te pa so jim zato priznavale določen odstotek rabata. Hkrati s tem se je začela uresničevati tudi pobuda, da so učenci ob koncu šolskega pouka pustili v šoli rabljene učbenike in tako ustvarili knjižnico učbenikov; iz te so si lahko za zelo majhno odškodnino izposojali učbenike. V šolskem letu 1976-77 je na 460 šolah skoraj 40 odstotkov osnovnošolskih učencev v celoti

ali delno prejemale učbenike brezplačno.

Na teh izkušnjah, in s težnjo, da se akcija čimprej razširi na vse osnovne šole, smo zgradili družbeni dogovor, ki ga bodo podpisale vse družbenopolitične organizacije, izvršni svet Skupščine SRS, Izobraževalna skupnost SR Slovenije, Gospodarska zbornica SR Slovenije, založbe in Ljubljanska banka — združena banka Ljubljana.

S tem družbenim dogovorom sicer ne urejamo celotne problematike priprave, izdajanja in distribucije učbenikov (to je obsežno in zahtevno področje), temveč le tisti del, ki se nanaša na samo akcijo (poenotenje zahtev učiteljev in trajnejša vrednost učbenikov, pravočasna in smotrna preskrba, pri kateri trgne bo več odločen dejavnik pri načrtovanju in distribuciji učbenikov).

Podpisniki se tudi zavedajo, da bodo za oblikovanje cen ter pogojev za zalaganje učbenikov sprejeli vsi zainteresirani dejavniki poseben samoupravni sporazum.

Da bo akcija uresničena, mora vsak podpisnik prispevati svoj delež. Sama akcija ima globlji pomen, kot pa menijo, žal, še marsikje. Ne gre le za zagotovitev brezplačnih učbenikov (končno jih bo nekdo v vsakem primeru moral plačati), temveč predvsem za podružbljanje skrbi in za krepitev materialnih temeljev šole. Zato smo celotno akcijo zasnovali tako, da bo čim bolj neposredno povezala in angažirala vse dejavnike ob šoli: od učiteljev do učencev, staršev, organizacij združenega dela, krajevne skupnosti, družbenopolitičnih in družbenih organizacij.

Pobudnik celotne akcije je sindikat — nosilec neposrednega povezovanja vseh dejavnikov pa občinske izobraževalne skupnosti in samoupravni organi šol. V vsaki občini bodo izdelali akcijske načrte, v katerih bodo opredelili naloge posameznih dejavnikov ter roke za izvedbo: od informiranja staršev, zbiranja in obnavljanja fonda učbenikov v šolski knjižnici, do zagotovitve sredstev, s katerimi bodo lahko postopno zagotovili brezplačno učbenike vsem učencem. Določne načrte bodo izdelali tudi za

vsako šolo. Akcija bo neposredno spodbudila trajnejše povezovanje vseh dejavnikov s šolo in tako prispevala k čimprejšnjemu ustanavljanju enot izobraževalnih skupnosti ob vsaki osnovni šoli.

V akciji bodo neposredno sodelovali tudi učenci. Pri delu in upravljanju knjižnice učbenikov si bodo pridobivali samoupravne izkušnje ter razvijali čut odgovornosti za zbiranje in ohranjanje učbenikov. Računamo, da bodo tudi učenci z delom in raznimi prostovoljnimi akcijami pridobivali denar za nakup učbenikov. To je torej priložnost za bolj načrtno in neposredno dogovarjanje šole z organizacijami združenega dela in s krajevnimi skupnostmi v njenem okolišu, priložnost za to, da bodo lahko učenci s svojim delom prispevali k zagotovitvi materialnih sredstev za razširitev fonda učbenikov in učnih pripomočkov. Dolej se je šola srečevala z organizacijami združenega dela ali s krajevnimi skupnostmi ponavadi le tedaj, kadar je iskala dodaten denar (za dedka Mraza, šolo v naravi, nakup kake opreme ipd.). Tudi učenci so se ponudili le takrat, ko so lahko zaslužili denar za svojo osebno potrebo. V vsaki organizaciji združenega dela ali krajevni skupnosti bi se našla opravila, pri katerih bi lahko učenci organizirano sodelovali. To delo naj bi se vključevalo v učnovzgojni proces kot delovna vzgoja in spoznavanje svetovnega dela, za katerega se bodo učenci po osnovni šoli odločali. Ena izmed možnosti so tudi prostovoljne akcije (zbiranje papirja, čiščenje in urejanje okolice). Namesto da bi učenci plačilo za tako opravljeno delo porabili sami za osebne potrebe, bi ga namensko združevali za obogatitev knjižnice in širjenje materialnih temeljev šole. Tudi organizacije združenega dela bodo bolj naklonjene šolam, če se bodo z njimi delovno povezovali. Pri tem pa je najpomembnejše spoznanje učencev, da je vse, kar dajejo za šolanje družba in starši, treba najprej ustvariti z delom. In če bodo tudi z delom nekaj prispevali ne le za svoj osebni, temveč tudi za družbeni standard, bomo v njih vzgajali tudi občutek za vzajemnost. Le-to pa moramo v tej akciji razvijati ne le med učenci posamezne šole, temveč tudi med šolami. S tem bo možno to akcijo izpeljati tudi v manj razvitih območjih, kjer je manj možnosti za pridobivanje dodatnih sredstev organizacij združenega dela. Razumljivo je, da v tej akciji veliko pričakujemo tudi od učiteljev. Izkušnje šol, kjer se že več let tako oskrbujejo z učbeniki, so pokazale, da je uspeh akcije veliko odvisen od zavzetega sodelovanja učiteljev in samoupravnih organov šol.

TILKA BLAHA

Osnovnim organizacijam Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja

Zadnje razprave o predlogu družbenega dogovora o izvajanju družbene akcije za organizirano preskrbo osnovnih šol z učbeniki in postopnem zagotavljanju brezplačnih učbenikov za učence osnovnih šol so končane. Sedaj si moramo tudi v delovnih skupnostih osnovnih šol še bolj organizirano prizadevati, da se bodo uresničila določila tega družbenega dogovora. (Dogovor je bil objavljen v listu Prosvetni delavec št. 3, dne 17. 2. 1978).

Izvršni odbor Sindikata delavcev in izobraževanja Slovenije zato

p o z i v a

— osnovne organizacije sindikata v osnovnih šolah, naj sprejmejo akcijske programe za organizirano preskrbo vseh učencev z učbeniki ter za oblikovanje in delovanje knjižnic učbenikov v osnovnih šolah;

— prosvetni delavci naj pri svojem vzgojnoizobraževalnem delu vzgajajo pozitiven odnos učencev do uporabe učbenikov. O namenih te humane družbene akcije naj obveščajo tudi starše, ki lahko kot pomemben dejavnik pripomorejo, da se bo akcija uresničila.

IZVRŠNI ODBOR

Skupno načrtovanje, skupna odgovornost

Predlog za izdajo zakona o usmerjenem izobraževanju in teze se uvrščajo med gradiva, ki jim posvečamo v zadnjem času največ pozornosti. Obravnavajo jih v vseh delovnih in družbenopolitičnih organizacijah, v samoupravnih interesnih skupnostih ter strokovnih društvih. Pripombe, dobljene v razpravah, naj bi omogočile temeljitije posege v zasnovani zakon.

Izvršni odbor in komisija za usmerjeno izobraževanje republiškega odbora Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja Slovenije ter izvršnega odbora Sindikata znanosti in visokega šolstva Slovenije sta obravnavala teze za novi zakon letošnjega 6. marca na skupni seji v Domu sindikatov v Ljubljani.

Teze so v primerjavi s prejšnjimi bistveno razširjene, sprejemene in bolj usklajene z novo zasnovo družbenoekonomskih odnosov, natančno pa opredeljujejo tudi položaj vzgoje in izobraževanja v združenem delu. Posebno pomembno je, da je usmerjeno izobraževanje opredeljeno kot funkcija združenega dela. To pomeni, da delavci v temeljnih organizacijah prevzemajo odgovornost za preobrazbo vzgojnoizobraževalnega sistema. V skladu z izhodišči zakona o združenem delu je izpeljana odgovornost delavcev, da skrbijo za celotno družbeno reprodukcijo, usmerjajo in omogočajo izobraževanje za delo, kratka, ga obravnavajo kot eno izmed področij, ki ga potrebujejo. V novem osnutku je bolj poudarjeno izobraževanje ob delu kot ena izmed temeljnih oblik izobraževanja, opredeljene so oblike usposabljanja za delo in ob delu, pestrejša je izbira možnosti za poklic, hkrati pa je zahtevana določena stopnja družbene usklajenosti in družbenega verifikiranja raznih oblik vzgojnoizobraževalnega dela. Zakon bo obvezal delavce, da analizirajo delovni proces glede na razvoj tehnologije ugotavljajo potrebe po znanju in jih sistematično oblikujejo z nomenklaturo in profili poklicev.

Vzgojnoizobraževalni programi niso več samo zadeva »šolskih delavcev«, temveč nadejamo, da jih oblikujejo skupaj poravniki in izvajalci; oboji so seveda tudi odgovorni za uresničitev programov.

V razpravi na seji predstavnikov obeh sindikatov so opozorili na eno gradivo, ki ga bo treba obravnavati v javni razpravi: delovni osnutek skupnih programskih osnov v usmerjenem izobraževanju. Menili so, da bi morala razprava natančneje opredeliti še več zadev, npr.: kako bo z razporeditvijo šol in bomo dobili dovolj ustreznih usposobljenih učiteljev in drugih sodelavcev v vzgojnoizobraževalnem procesu. Opozarjali so, da bo zelo težko uresničiti usmerjeno izobraževanje, če ne bomo imeli v načrtih opredeljeno, koliko kadrov potrebujemo. Izdelati bo treba enoto metodologije načrtovanja kadrov, saj bi to veliko pripomoglo pri snovanju šolske mreže. Poseben problem je usposabljanje novih profesorov učiteljev za usmerjeno izobraževanje, obveznost permanentnega izobraževanja in priprava vzgojnoizobraževalno delo.

Svobodno menjavo dela, ki temelji na pridobivanju dohodka v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, obravnavajo teze načelno. Zato so razpravljali spreševali, ali naj novi zakon razen v temeljnih določbah podrobneje opredeljuje tudi družbenoekonomske osnove pridobivanja dohodka in temelje svobodne menjave dela ali pa naj bo to urejeno z zakonom o svobodni menjavi dela in z zakonom o izobraževalnih skupnostih. To velja tudi za opredeljevanje virov dohodka, opredeljevanje vsebin samoupravnih sporazumov, temeljnih planov, ki jo bo zajel republiški zakon o družbenem načrtovanju.

Ker bo o vseh teh vprašanjih treba razpravljati in mnenja utemeljeno opredeliti, so na seji predlagali, naj bi Republiški komite za vzgojo in izobraževanje organiziral poseben posvet, na katerem bodo sodelovali člani obeh sindikatov.

MARJANA KUNEJ

Odlikovanje — darilo za 8. marec

Letošnjega 6. marca je bila v Osnovni šoli Janka Premrla Vojka v Koprni slovesnost, namenjena prosvetnim delavkam, ki so prejele odlikovanje predsednika republike tovariša Tita. Odlikovanja zaslužnim prosvetnim delavkam je podelil predsednik občinske skupščine Mario Abram ob prisotnosti predstavnikov drugih družbenopolitičnih organizacij.

Z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo, za posebne zasluge pri graditvi socializma ter za zasluge na področju vzgoje in izobraževanja so bile odlikovane: Karla Djurdjić, Vida Gojković, Vilma Jenko in Ljudmila Malc.

Reda dela s srebrnim vencem za posebne zasluge, dosežene na področju vzgoje in izobraževanja ter javnega delovanja, sta prejeli Ruža Pišek in Angela Podsek.

Odlikovane tovaršice imajo za seboj več let plodnega in uspešnega dela — od povojnih dni pa do danes. Nekatere izmed njih še vedno sodelujejo in so zaposlene v naši šoli, le dve sta upokojeni.

Tovarišice so bile dejavne pri družbeno političnem delu, ne le samo po osvoboditvi, pač pa tudi med NOB, v mladinskih delovnih brigadah in raznih akcijah ob obnavljanju naše porušene in opustošene domovine.

Naj jim zaželimo še mnogo, mnogo trdnega zdravja in veliko uspehov pri vzgojnoizobraževalnem delu in v družbenopolitičnem življenju.

F. KOVAČIČ

Redni razpis v letu 1978

Redni razpis v letu 1978 za sklenitev delovnega razmerja za opravljanje del in nalog v vzgojnoizobraževalnih in vzgojnoizobraževalnih organizacijah bo objavljen letošnjega 14. aprila. Prosimo, da pošljete razpise najkasneje do 20. marca na naslov: Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, 61000 Ljubljana, Župančičeva 3.

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri- najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-601-16915. Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Šola in humanizacija odnosov med spoloma

V sekciji Marksističnega centra pri CK ZKS, ki je zadolžena za idejna vprašanja vloge žensk in družine v socialistični samoupravni družbi, so 18. januarja letos razpravljali o problematiki humanizacije odnosov med spoloma, podružbljanju družine v učnih načrtih in v izobraževalni praksi. Uvodne misli je podala Neda Brglez, v razpravi pa so sodelovali: Gabi Čačunović, dr. Katja Boh, dr. Ana Kranjc, Breda Cajhen, Marjetka Domicelj, Alenka Kraigher-Gregorc, Tomo Martelanc in dr. Maca Jogan. Pri oblikovanju stališč sta pismeno sodelovali še tovarišici Vida Tomšič in Živa Beltram.

Po razpravi je sekcija izoblikovala tale stališča:

● Ob temeljnih družbenih procesih osvoboditve ljudi v naši družbi, zlasti ob osvoboditvi dela in človeka v delovni vlogi morajo potekati tudi procesi osvoboditve in humanizacije ljudi v spolnih odnosih, v zakonski zvezi in družini. Ti procesi morajo biti družbeno vodeni, da bi bili bolj učinkoviti in da bi se izognili različnim deformacijam (kot denimo »feminizmu«, ipd.). Pomembno vlogo pri zavestnem usmerjanju teh sprememb ima nedvomno tudi vzgojnoizobraževalno delo; vključenost problematike humanizacije odnosov med spoloma v vzgojnoizobraževalno delo je nujni temelj za uresničevanje enakopravnosti in odgovornih odnosov med ljudmi. Ta sestavina mora biti priložna na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja po vsebini in obliki, ki sta primerni psihofizični razvojni stopnji otroka. Takšna vzgoja je eden od pomembnih temeljev za večjo človeško srečo vsakega posameznika, ta cilj pa vsebujejo temeljni dokumenti, ki določajo nadaljnjo usmeritev družbenega razvoja (Ustava iz leta 1974, sklepi X. kongresa ZKJ). Glede na to, da se nove vsebine in oblike odnosov v naši družbi nenehno porajajo, z mnogimi pa se srečujemo prav sedaj — ne da bi imeli zanje vzorce iz preteklosti — je pomembna naloga vzgoja samih vzgojiteljev, njihovo nenehno usposabljanje in osveščanje, da bodo kos novim zahtevam in bodo znali vnašati novote v učnovzgojno dejavnost. Problematika humanizacije odnosov med spoloma se mora vključevati v izobraževalne programe kot neločljiva sestavina marksistične družbene misli; to pomeni, da se nikakor ne more in ne sme krčiti le na spolni podok.

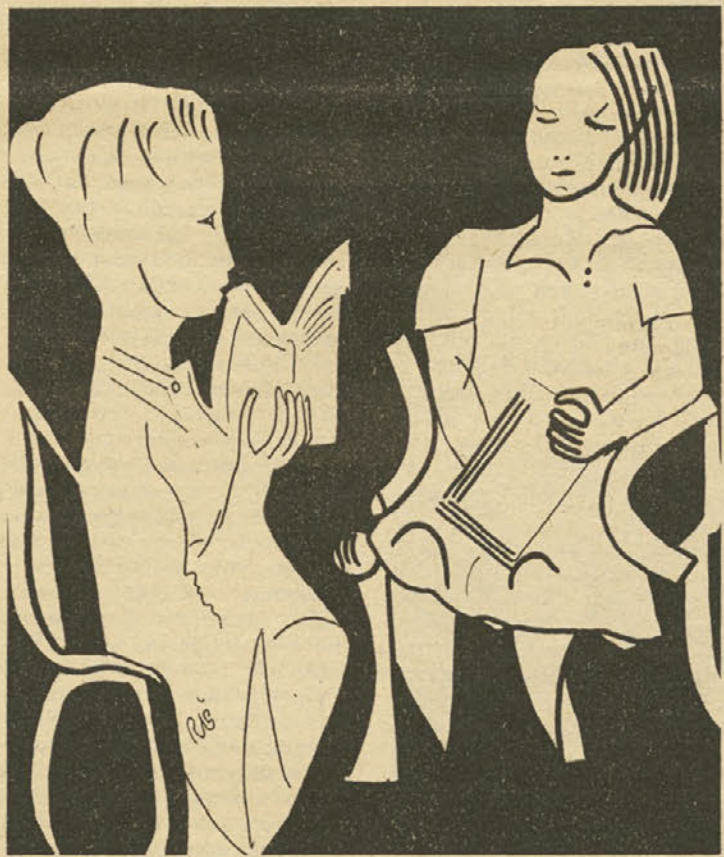
Humanizacija odnosov med ljudmi je področje, ki ga ni mogoče natančno uokviriti. Prav tako mu tudi ni mogoče določiti posebne discipline, ki naj bi se poučevala v šolah različne ravni. Ta problematika se kaže celostno tako, da je en del lahko v nekaterih konkretnih programih in v izobraževalni praksi vsakega učitelja posebej, drug del pa je povezan z učiteljevo konkretno vzgojno dejavnostjo ne glede na predmet. Ta razsežnost je izredno pomembna, saj se humanizacija ni mogoče in tudi smiselno ne bi bilo — naučiti na pamet, temveč je treba z vsakodnevno vzgojno prakso oblikovati tiste lastnosti osebnosti, ki ob spremenjenih objektivnih okoliščinah omogočajo demokratične in humane odnose med ljudmi.

● Problematika humanizacije odnosov med spoloma ni le žensko vprašanje, niti ni ozko vprašanje spolne vzgoje. To je temeljno vprašanje humane družbe, ki ne reproducira neenakopravnih odnosov med ljudmi, družbe, ki išče konkretnih poti za preraščanje razrednih lastninskih odnosov. Prerasti je treba pojmovanje, da je humanizacija odnosov med spoloma samo zadeva odnosov v zakonski zvezi ali družini; to pa ne izključuje resnega ukvarjanja s temi problemi tudi v družinskih razmerjih.

Na takih izhodiščih temeljijo dosedanja prizadevanja, ki so se izrazila na raznih posvetih in seminarjih, v katerih so sodelovali Zavod SRS za šolstvo, republiški odbor Rdečega križa Slo-

venije, Zveza delavskih univerz Slovenije, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Koordinacijski odbor za načrtovanje družine pri RK SZDL in svet za načrtovanje družine pri Zvezni konferenci SZDL Jugoslavije. Temeljni namen teh prizadevanj je bil, da bi postopno vgrajevali problematiko humanizacije odnosov med spoloma v celostne vzgojnoizobraževalne programe. Opozoriti je treba na več dokumentov in priročnikov, ki so izšli, zlasti pa na Resolucijo o načrtovanju družine in družbenih prizadevanjih za njen nastanek in varnost. Resolucija, ki jo je sprejela skupščina SRS leta 1974, posebej opozarja na vlogo vzgojnoizobraževalne dejavnosti.

● Čeprav za sedaj nimamo poglobljenih in sistematičnih analiz o tem, kako je v naši družbi navzoča ta problematika v vzgojnoizobraževalnem procesu, nas že nekatere ugotovitve lahko prepričajo, da to področje zaostaja za stvarno doseženimi spremembami in tudi potrebami.

Š. Ramić: Skupno učenje

— Krajša analiza beril v prvih štirih razredih osnovne šole in pregled tiska za mladino kaže, da v teh učnih pripomočkih prevladuje »moški« in patriarhalni vzorec družinskih in družbenih odnosov. Skoraj vse ilustracije so »fantovske«; ženske so osmešene, ali pa nastopajo kot gospodinje ali prihodnje matere in gospodinje. O novi vlogi ženske v naši družbi skorajda ni sledu. Tako se že s temi pripomočki (npr. tudi z delovnimi zvezki) vceplja tradicionalna delitev po spolu, ki se pogosto še povezuje z mitom roditeljstva kot nezmotljive instance ter z nedemokratičnim odnosom do otroka. Celotno v partizanskih zgodbah se prikazuje ženska dokaj stereotipno (bolničarke itd.).

Pri tem vidiku obravnave je treba poudariti, da nikakor ne gre za spreminjanje literarnih besedil ali za zanikovalen odnos do kulturne dediščine. Gre za to, da ob tem privzgammo otroku nove vrednote in mu oostimo kritičen odnos do vsega, kar zavira procese emancipacije in re-

snične demokratizacije odnosov med ljudmi. Tako v resnici pomagamo otroku, da razume svet sedanosti, iz katerega izhaja in v katerega se bo moral prej ali slej kot samoupravljevalec dejavno vključiti.

— Novejša raziskava o tem, kako so mladi poučeni o odnosih med spoloma in kdo jim daje informacije, kaže, da so starši in šola daleč zadaj za vrstniki in prijatelji, s čimer pa nikakor ne moremo biti zadovoljni. Zato je treba vgrajevati problematiko humanizacije odnosov med ljudmi v vse pore izobraževalnega in vzgojnega procesa, seveda iz jasnih marksističnih izhodišč.

— Z novim učbenikom za moralno in družbeno vzgojo za osnovno šolo smo storili velik korak naprej, vendar pa tudi ta pripomoček ni ostal čisto zunaj nekaterih stereotipnih pojmovanj o odnosih med ljudmi v družini in o mestu in vlogi družine v širši družbi.

— Pri spreminjanju zavesti je že doslej precej storil Radio Ljubljana s svojimi oddajami radijske šole. Tako bo tudi treba nadaljevati z dosedanjim usmeritvijo in jo še plemeniti. Raziskati bi morali posamezne televizijske oddaje in njihov vpliv na otroke.

● Kaj lahko storimo in kaj moramo storiti v bližnji in daljni prihodnosti?

VZGOJA VZGOJITELJEV
Za začetek bi kazalo preveriti, kako redni izobraževalni pro-

grami, po katerih študirajo pedagoški kadri (pedagoške akademije, filozofska fakulteta, FSPN ipd.), zajemajo to problematiko. Podobno bi morali analizirati tiste izobraževalne programe, po katerih se oblikujejo drugi strokovnjaki, ki posredno opravljajo tudi vzgojno vlogo (npr. pravniki, socialni delavci).

Ugotoviti je treba, koliko je ta problematika že navzoča v programih za **permanentno izobraževanje prosvetnih delavcev**; če je pomanjkljiva, jo je treba ustrezno vključiti. Pri tem se lahko naslonimo na ugotovitve posvetovanj v Splitu 1975 in Hercegovnem leta 1976. Doslej je bilo premalo storjenega, da bi se stališča, sklepi in resolucije teh posvetov v Sloveniji bolj popularizirali in tudi uresničevali. Brez dvoma čaka Zavod SRS za šolstvo pri tej nalogi še veliko dela.

Z uvajanjem celodnevne šole in z dokaj razširjenim podaljšanim bivanjem otrok v šoli se veliko vzgojnih prijemov prenaša v šolo, zato morajo biti tudi učite-

li ustrezno pripravljeni za svoje nove vzgojne vloge. **Dodatno usposabljanje teh učiteljev in njihovo spoznavanje problematike humanizacije odnosov med spoloma je nujna in neodložljiva naloga.** Hkrati je treba posvečati več pozornosti kot doslej moralnemu liku učitelja, ki je z otroki zunaj rednega pouka, saj so možnosti neposrednega vzgoj-

Š. Ramić: Poslušamo glasbo ob sprejemniku

negu učinkovanja tu še večje in za sedaj premalo izrabljene.

Ker ni mogoče zajeti celotne problematike humanizacije odnosov med spoloma v en sam predmet in je ne more podajati en sam učitelj, se kaže očitna potreba, da se zunaj učnega načrta v različnih stikih med učencem in učiteljem zavestno spreminjajo vzorci obnašanja, da se dosledno upoštevajo načela enakopravnosti. Ta vidik je izredno pomemben, saj so pri tem učenci v neposrednem stiku in ta stik tudi močno občutijo.

Zelo jasno je treba opredeliti tudi vsebinsko usmerjenost in konkretno vlogo svetovalec pri prihodnjem predzakonskem svetovanju.

UČNI PROGRAM IN VZGOJNO-IZOBRABEVALNA PRAKSA

Kar precej je mogoče napredovati, če vključimo to problematiko med **učnovzgojne smotre pri različnih predmetih** na vseh ravneh izobraževanja. Uresničitev te naloge pa še ne zagotavlja hitrih dosežkov in sprememb, saj je to dolgotrajen proces, ki zahteva zelo veliko truda in načrtnih naporov za spreminjanje.

Za sedaj se ne kaže posebna potreba po tem, da bi spreminjali učne načrte osnovnih šol, saj dajemo že sedanji načrti dovolj možnosti, da se tudi ta problematika organsko vključi v obravnavo pri posameznih predmetih. Poleg predmetov biologije in družbeno moralne vzgoje, pri katerih so učenci dobili vsaj nekaj informacij o problematiki humanizacije, čeprav pogosto, žal, skraćeno le na splošno komponento, je v izobraževalni praksi še dovolj možnosti za obravnavo teh vprašanj pri drugih predmetih. Tako npr. pri slovenskem jeziku in literaturi (obvezno branje, vrednotenje dogajanj in junakov, junakinj, ipd.), pri zgodovini (konkretna zgodovinska okoliščina dehumanizacije, kapitalizem kot protislovna epoha, ki je uničila proletarsko družino, vendar vnesla klice nove demokratične družine in demokratizacije odnosov med ljudmi) itn. Na novo bi morali ovrednotiti tudi učnovzgojne smotre in mesto gospodinjskega pouka (navajanje vseh učencev na enakopravne in demokratične odnose v družini, šoli in krajevni skupnosti kot »razširjeni družini«), ki je v novih predmetnikih izgubil svojo vlogo.

Pri oblikovanju programov za usmerjeno izobraževanje je treba prerasti utrjevanje patriarhalnih vlog, deljenih po spolu, in si ob poklicnem vzgo-

janju načrtno prizadevati za spreminjanje poklicne usmerjenosti in prihodnje poklicne dejavnosti žensk. S tega vidika je treba zelo resno **dograjevati in dopolnjevati nove učbenike**, ki jih pripravljajo različni sodelavci Zavoda SRS za šolstvo. Ne bi se smeli zapirati v ozko pojmovanje problemov humanizacije (spolna vzgoja), temveč mo-

Š. Ramić: Poslušamo glasbo ob sprejemniku

ramo izhajati s širšega vidika in ugotavljati ustreznost ali neustreznost nekaterih učbenikov (npr. tudi za tuje jezike) glede na celotno marksistično razlago družbenih procesov.

Ta čudovita Amerika!

Sredi šestdesetih let se je v Ameriki začelo žensko gibanje, ki naj bi prineslo v 188 let star dokument ameriške ustave 27. amandma: »Enakosti pravic po zakonu ne more preprečiti niti zmanjšati vlada Združenih držav niti katera koli vlada zveznih držav glede na spol.« V sedmih letih bi moralo podpisati to besedilo 38 držav, tj. tri četrtine od petdesetih. Potem se je začelo. Dva tabora se še vedno spopadata. Če se do marca leta 1979 ne bosta sporazumela, bo amandma padel v vodo in Amerika se bo še naprej sramotila pred seboj in svetom z diskriminacijo ženske v kulturnem, gospodarskem in socialnem pomenu.

Zagovornikom je zadeva jasna. Nasprotniki pa opozarjajo, da se bo način ameriškega življenja bistveno spremenil, če v celoti prevzamejo to, kar je šestnajst držav preprosto že zapisalo v svoje ustave. Vendar jim je vredno prisluhniti, saj tudi pri nas nekaterim še ni vse jasno, čeprav so vse bolj redki primeri, ki v praksi onemogočajo izvajanje pravic. Obsojeni so celo na neuspeh, če se prizadeta ženska in njena okolica zavedata vrednosti naše zakonodaje.

Glavni ugovori proti sprejetju amandmaja v Ameriki so: — Prenehal bo veljati zakon o zaščiti ženske, kar pomeni, da se bodo v stiski smele lotiti tudi napornih del v privatnih poslih in z

RAZLIČNI DRUGI VZGOJNI DEJAVNIKI

Mladinski tisk prav gotovo pomembno vpliva na oblikovanje mlade osebnosti, zato ni vseeno, kako je v njem obravnavan problem enakopravnosti med spoloma. S tega vidika ga bomo morali kmalu raziskati in analizirati. Podobno velja za radio in televizijo. Ovrednotiti bo treba tudi to, kako cerkveni tisk zajema problematiko odnosov med spoloma in kakšna je vloga cerkve na tem področju.

Problematika humanizacije odnosov med spoloma ne bi smela mimo različnih društev in družbenih organizacij, v katerih se združujejo mladi (npr. ZSMS, Rdeči križ, Zveza tabornikov, itd.). Dosedanja prizadevanja je treba okrepiti in razširiti.

Glede na izredno obsežnost problematike smo zajeli le nekatere vidike, vendar tiste, ki se na sedanji stopnji razvoja zdijo pomembni in jih ne smemo zanemariti. Zaostajanje vzgojnoizobraževalne dejavnosti za spremembami in dosežki osvoboditve ljudi v naši družbi, ponujanje starih patriarhalnih vzgojnih vsebin in vzorcev ima namreč lahko neugodne posledice pri odpravljanju diskriminacije in izkoriščanja človeka po človeku ter pri zavestnem oblikovanju enakopravnih in humanih odnosov med ljudmi, med moškimi in žensko.

M.J.

nekvificiranim delom. Imele bodo materialno svobodo!

— Ženske bodo torej imele tudi pravico do premoženja, se pravi, da bodo smele biti lastnice podjetij; to dovoljujejo doslej le nekatere ameriške države.

— Najbolj jih skrbi družina: prenehala bo, menijo, zaščita ženske kot soproge, gospodinje in matere. Kdo bo imel pravico do otrok, kdo bo plačeval preživnino, če se ločijo? Zagovorniki odgovarjajo: sodniki, tako kot doslej!

— Imele bodo enako pravico do enakega osebnega dohodka kot moški ob enakem delu. To najbrž ni vseh delodajalcev, zagovorniki pa opozarjajo, da je to nujno. Ženskam se bodo odprle tudi možnosti za dobro plačana dela, do katerih sedaj ne morejo, čeprav imajo znanje in sposobnosti.

— Lahko jih bodo poklicali v vojaško službo. Tako pravico kongres že ima, čeprav je še ni uporabil.

Zagovorniki opozarjajo, da je sprejetje tega amandmaja le zakonitvena praksa. Menijo, da je amandma simbol vseh dobrih in slabih sprememb, ki so se zgodile od šestdesetih let dalje v Ameriki. Sredi leta 1979 bomo zvedeli, ali so se matere in očetje odločili v prid svojim hčeram.

JOŽA ZAGORC

Razstava Žene '78 v Hlebinah

V galeriji v Hlebinah, podravski vasi, znani po slikarjih in kiparjih navicah, so letošnjska 5. marca odprli deveto razstavo žena, slikark in nativne smeri, povezano s praznovanjem 8. marca.

Govornik Franjo Horvatič je na slovesnosti ob odprtju razstave dejal, da daje ta manifestacija vsaki nadarjeni slikarki navčne smeri možnost, da se uveljavi, saj umetnost ni rezervirana za določen sloj. V naši socialistični samoupravni družbi se opečuje le dosežek dela, vrednost. Vrednost je tudi v spoznanju, zbliževanju in prijateljstvu, v dokazu, da je tudi v ustvarjalnosti sodobna žena enakovredna moškemu.

Sedemindeset avtoric razstavlja tokrat v Hlebinah šestdeset umetnin (49 slik in 11 kipov). Dela prikazujejo predvsem vsakdanje življenje, ki ga živi naša žena v različnih okoljih.

Izmed Slovenk razstavlja v galeriji svoja dela Greta Pečnik, Olga Kolar, Irena Lelja in Zlata Volarič. Razstava bo odprta do 7. maja 1978.

ZLATA VOLARIČ

čim bolje se bomo poznali

Občinska izobraževalna skupnost Nova Gorica

Veliko uresničenih načrtov

Po letu dni smo znova obiskali Občinsko izobraževalno skupnost Nova Gorica. Tja nas je zvalo obilo načrtov, ki so nam jih našli lani. Zanimalo nas je, koliko teh načrtov se jim je posrečilo uresničiti v dobrih dvanajstih mesecih.

Tajnici občinske izobraževalne skupnosti Nova Gorica Normi Bizjak se je tokrat pridružil tudi predsednik izvršnega sveta občinske izobraževalne skupnosti Nova Gorica Rafko Manfreda.

Najprej smo ga vprašali, kako se je v preteklih štirih letih počutil pri opravljanju te odgovorne naloge. Takole je odgovoril:

»Po poklicu sem elektrotehnik v Soških elektrarnah. Za delegata so me predlagali v moji delovni organizaciji. Sodelujemo z osnovno šolo Kanal. Težave? Kot delegat sem se moral najprej temeljito seznaniti z delom občinske izobraževalne skupnosti. Za to sem potreboval precej časa. Kdor nima neposrednih stikov z vzgojnoizobraževalnim področjem, si težko na hitro ustvari objektivna stališča, izhodišča in sklepe. Neznanje in slabo povezovanje sta pogosto vzroka nesporazumov in tega, da se marsikatera akcija, delovna naloga ali dogovor ne uresniči.

Ce ne bi tovarišica Norma tako vestno opravljala tajniškega dela, bi bilo težav še več. Upam, da smo zadovoljivo opravili naloge v tem mandatnem obdobju. Pri delu izvršnega sveta se je nekajkrat zataknilo pri sklepčnosti. Drugih resnejših težav nismo imeli.

Spomnimo se, da je v občini Nova Gorica 12 osnovnih šol in 21 podružničnih s 380 učitelji in 6015 učenci in učenkami. Imajo tudi osnovno šolo s prilagojenim programom, ki jo obiskuje 117 otrok.

Lani so v občini Nova Gorica obnovili poslopje osnovne šole v Braniku. Za to so porabili 4.386.000 din.

V Opatjem selu so v celoti obnovili šolsko zgradbo, to je stalo 1.670.000 din. Sedaj obnavljajo šolo v Kojškem. Denar zanjo sta prispevali republika Črna gora in Sklad za obnovo po potresu.

17. marca so se vselili v novo zgradbo učenci osnovne šole Nova Gorica s prilagojenim programom. Nova zgradba je prispevek SR Bosne in Hercegovine k obnovi Posočja po potresu.

Gradijo tudi osnovno šolo v Dornberku. Imela bo 13 kabinetnih učilnic, telovadnico in večnamenski prostor. Zgradba je sodobno zasnovana in povsem prilagojena potrebam celodnevne osnovne šole. Pričakujejo, da se bodo vselili vanjo v prvih tednih novega šolskega leta. Nekaj težav je z ureditvijo zunanjega igrišča, brez katerega si na osnovni šoli Dornberk ne morejo zamisliti celodnevnega dela. Upajo, da bodo s skupnimi napori občinske izobraževalne skupnosti in temeljne telesno-kulturne skupnosti odpravili tudi

to oviro. Predvidevajo, da bosta šolska stavba in oprema stali 30.326.000 din.

Sredi letošnjega leta bodo začeli graditi enako šolsko zgradbo tudi v Šempasu. Precej težav so imeli pri izbiri lokacije. Če ne bi bilo te ovire, bi bila nova šolska stavba z vrtcem že zgrajena.

Rafko Manfreda

In nazadnje še Nova Gorica. Pripravljajo idejno zasnovo za novo osnovno šolo, graditi pa bodo začeli prihodnje leto. Šola bo imela 24 oddelkov z vsemi ustreznimi prostori. Stala bo ob

Zunanost šole

osnovni šoli s prilagojenim programom in ob dijaškem domu. V njej bo dobila nekaj primernih učilnic tudi glasbena šola.

Kostanjevica na Krasu je sedaj še edina celodnevna šola v novogoriški občini. V štirih oddelkih je 84 otrok. Pogoji za delo se v

preteklih mesecih na tej šoli niso izboljšali. Še vedno imajo težave zaradi tesnih prostorov, manjka jim pedagoškega kadra, predvsem zunanjih sodelavcev. Na izvršilnem odboru občinske izobraževalne skupnosti so nekajkrat razpravljali o razmerah na tej šoli. Ugotovili so sicer, da je kraj sprejel tako obliko šole, ni pa še navezal primerne delovne razmere s šolo. Vzrok za to je dolgotrajna zapuščenost kraja po vojni, saj se je šele sedaj življenje v njem bolj razgibalo.

V prihodnjem šolskem letu se bodo Kostanjevici pridružile še tri celodnevne osnovne šole: Dornberk s podružnično šolo Prvačina, Šempas in podružnična šola Kojško. Dornberk je znan po svoji družbeni dejavnosti, zato upajo, da bodo lahko dobili mentorje za svobodne dejavnosti. Celodnevno šolo bo obiskovalo 311 otrok.

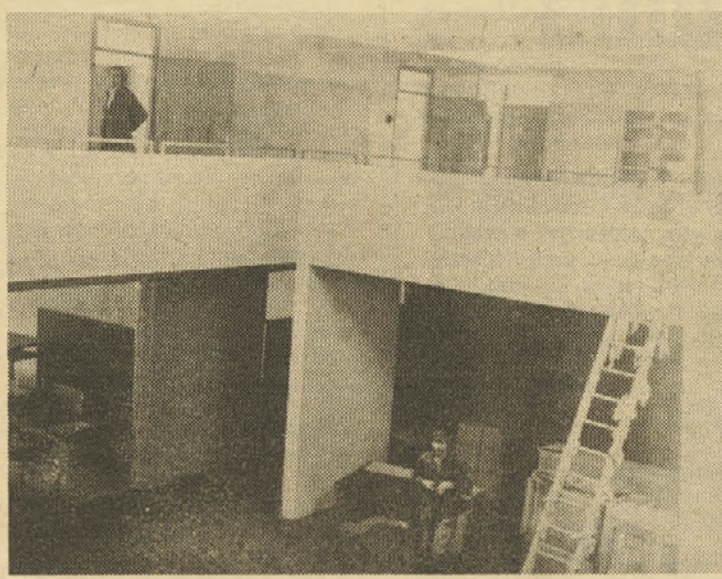
Na podružnični šoli Kojško bo v celodnevni osnovni šoli 62 otrok. Za obe šoli bodo potrebovali približno devet učiteljev. Menijo, da jih ne bo lahko dobiti.

Pričakujejo, da bodo pri uresničevanju programa celodnevni osnovni šol bolj kot dosedaj sodelovali člani samoupravnih interesnih skupnosti in društev. Več bodo morali pomagati tudi krajanje tam, kjer bodo celodnevne osnovne šole.

Tudi v novogoriški občini razmišljajo o združevanju šol. Junija lani so pripravili prvi osnutek za združitev osnovnih šol. Šole so se strinjale z osnutkom. Predvidevali so, da se bodo združili že v začetku letošnjega leta, vendar se to še ni uresničilo. Pričakujejo, da se bo proces združevanja letos nadaljeval in kon-

čal letošnjega julija. Delavci so že spoznali, da je združitev šol smotrna, saj so ustanovili nekaj skupnih komisij, ki so pripravile osnutke samoupravnih aktov in uresničile nekatere druge naloge.

STANE JESENOVEC

Osnovna šola »Kozara« v Novi Gorici s prilagojenim programom med gradnjo — avla s pritličjem

Osnovna šola Nova Gorica

V novi stavbi

Šele, ko obiskovalec vidi obe šolski stavbi Osnovne šole Nova Gorica s prilagojenim programom, lahko razume, zakaj bodo delavci in učenci te šole zapisali 17. marec 1978 z zlatimi črkami v svojo šolsko kroniko.

Zbrali smo se v zbornici stare šolske stavbe v Solkanu. V času po potresu so imeli pouk najprej na devetih mestih in nato na petih. To je pomenilo za šolo, predvsem za učence in učitelje, obilo dodatnih naporov, pa kljub temu manjši uspeh. Niso imeli delavnic, bili so nepovezani, težko je bilo uvesti ustrezno sodelovanje med posameznimi oddelki.

Ravnatelj Franc Vodopivec je povedal, da imajo letos v šoli 117 učencev in učenk. Pred štirimi leti so jih imeli 30 več. Število otrok se je deloma zmanjšalo zaradi slabih prostorov. Pomemben delež pri tem ima neustrezno ocenjevanje in napredovanje v osnovni šoli. Zaradi tega je kar precej otrok, ki po končani običajni osnovni šoli ne obvladajo niti minimalnih zahtev učnega programa. To pa jim povzroča precejšnje težave v življenju.

Do sedaj so imeli 14 oddelkov, med njimi en oddelček podaljšane bivanja, v katerem so bili otroci iz socialno ogroženih družin in tisti, ki imajo zaposlena oba starša.

V novi šolski stavbi bodo zaživeli tako, kot si že dolgo želijo. Zgradili so jo delavci ŠIPAD Sarajevo, TOZD Inženiring Zvornik. Šoloobvezni otroci bodo imeli na voljo dvanajst učilnic in tri delavnice za delovno usposabljanje bodo imeli štiri matične učilnice.

V novem poslopju so še kabineti za šolske svetovne delavce in učitelje, klubski prostor in telovadnica. Vse to bo omogočalo kolektivno življenje učiteljev in

učencev. Skupna površina nove šolske stavbe je 2600 kvadratnih metrov.

V njej bodo sedaj dobili prostore novi oddelki podaljšane bivanja, delovnega usposabljanja in predšolskih otrok, ki jih je treba vključiti v vzgojnoizobraževalni proces.

S. J.

Štore

Program z zamudo

V Štorah imajo edino celodnevno šolo v celjski občini, zato je razumljivo, da spremljajo njen postopni razvoj vsi, ki so odgovorni za uresničevanje načrta. Videti pa je, da letošnji načrt, po katerem naj bi prešli na celodnevno delo tudi trije oddelki petih razredov na centralni šoli, ne bodo uresničeni. Gradnja jedilnice se je kljub temu, da je bil denar za preureditev zagotovljen, preveč zakasnila, sedaj, sredi leta, pa je prepozno, da bi prešli na novo obliko dela. Tako bodo povsem uveljavili celodnevno šolo šele jeseni.

Da bi to zakasnitev popravili, so se v Štorah in Celju dogovorili za troje. Najprej bo treba pospešiti gradnjo nujnih objektov v Štorah. Tako bodo začeli pripravljati vse potrebno za dograditev manjše telovadnice, ki bo hkrati tudi večnamenski prostor. Denar zanjo je zagotovljen v programu občinske izobraževalne skupnosti. Zaživela bo nova samoupravna organiziranost šole, tako da se bo šola še bolj vključila v krajevno samoupravo. Zato bodo ustanovili temeljno enoto občinske izobraževalne skupnosti. Bolj kot doslej bodo skrbeli za podaljšano bivanje; sedaj je v 43 oddelkih le nekaj več kot 12 % vseh osnovnošolcev. Poskrbeli bodo predvsem za vsebino dela. V aktivu učiteljev, ki delajo v podaljšanem bivanju, bodo izmenjavali izkušnje in skrbeli, da se bodo najboljše oblike in metode dela v podaljšanem bivanju uveljavile povsod, kjer se ni resničnih možnosti za razvoj celodnevne šole. Letos se morajo tudi dogovoriti o prispevku staršev za to obliko vzgoje in izobraževanja; znesek, ki ga morajo prispevati, že resno ovira razvoj oddelkov podaljšane bivanja na deželi, pa tudi v mestih. In tretjič: prizadevali si bodo, da bodo strokovni organi ponovno ovrednotili možnost prehoda iz klasične v celodnevno šolo na nekaterih izmed tistih šol, ki so jim namenili pozornost v prvi fazi. Možnosti so se namreč z akcijami v treh letih že bistveno izboljšale.

J. Z.

V nekaj vrstah

Dodatni program — Za uresničitev dodatnega programa novogoriški občini bodo potrebovali 33.553.549 din. Večji vsote so namenjene odplačilu anuitet (9,95 milijona din), investicijam (5,77), glasbeni šoli (4,19), oddelkom osnovne šole (3,44), strokovnim delavcem (2,08), prehrani učencev (1,21) večjim popravilom šol (1,00).

Enotni program — Za to, da ga bodo izpeljali, bodo potrebovali 79.816.026 din.

Prednostne naloge — Zadnja seja koordinacijskega odbora za uvajanje celodnevne osnovne šole ni bila sklepna. Menijo, da je vzrok temu vključitev novih članov. Kljub temu so se odločili, naj gradbeni odbor pri občinski izobraževalni skupnosti preskusi osnovnima šolama Dornberk in Kostanjevica vse, kar je potrebno za opravljanje celodnevne osnovne šole.

Mala šola — V novogoriški občini imajo 23 oddelkov male šole s 120-urnim programom. Zanj so letos namenili 466.095 din.

Podaljšano bivanje — V tem šolskem letu imajo 34 oddelkov, na novo so uvedli podaljšano bivanje v Bukovici. Najtežje je vedno v Novi Gorici.

Osební dohodki — Z leto 1978 so uvedli na pogojno nevalificiranega delavca tudi za delavce v šoli poprečje občine. Znaša sedaj 3310 din. Natančni delitev osebnega dohodka imajo šole opredeljene v ustreznih pravilnikih. Opažajo večjo razliko pri izplačilu osebnega dohoda za učitelje z daljšim delovnim stažem. Ti dobivajo do 700 din manj, kot so dobivali prej.

Celje

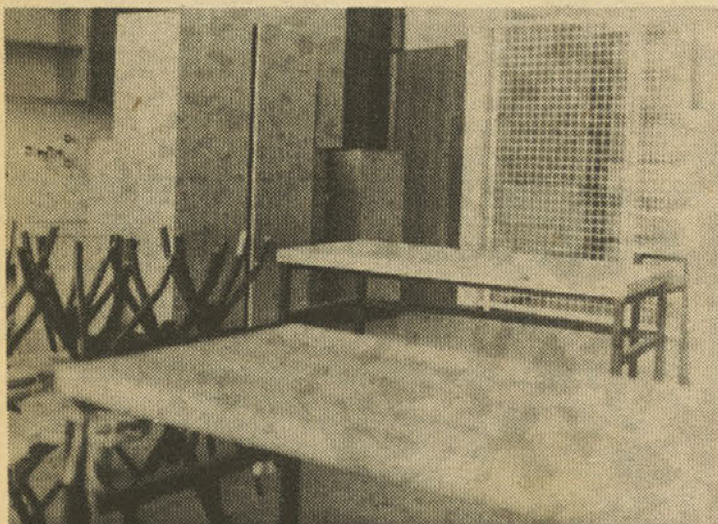
Učni uspehi so izboljšani

Na zadnji seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti Celju so obravnavali med drugim vzgojnoizobraževalne uspehe v osnovnih in srednjih šolah.

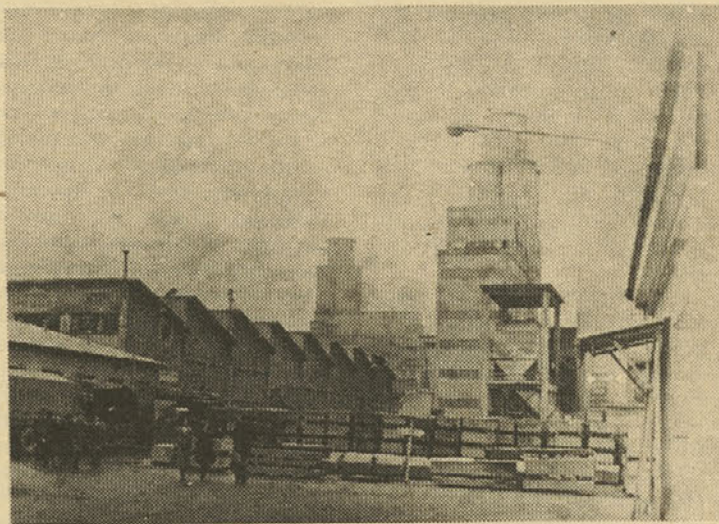
Vzgojnoizobraževalni rezultati so iz leta v leto boljši, ostopje je zaradi znanih razlogov iz preteklih let v tej razviti občini vedno 13,6 %. Drugi kazalniki bolj razveseljivi. Tako je skoraj četrtina učencev osnovnih šol odličnih, nekaj več pa tudi dobrih. Prostovoljne dejavnosti so se zelo razširile, postale pa tudi bolj kakovostne. Dobre rezultate so dosegli v srednjih šolah: poprečno je izboljšalo skoraj 95 %, še bolj uspešno pa so bili na zaključnih izpitih.

Na seji so obravnavali tudi uspehe in težave izobraževanja ob delu. V razpravi so delegati uporabniki in izvajalci med drugim opozarjali na širšo reformo prizadevanja, o vključevanju samoupravne vzgoje v vsako delo in o aktualizaciji pouka. Je lahko ob vpletanju političnih in samoupravnih dogodkov, ki so bolj zanimivi. Izvajalci opozorili, da učitelji premalo prizgajajo učencem delovne navade, premalo pozornosti posvečajo prizadevnim in nadarjenim, premalo pa je tudi dopolnilnega usposabljanja učiteljev. Učitelji menijo, da se bo na področju marsikaj izboljšalo, bodo šole med seboj bolj povezane.

J. Z.

Notranjost

Vse fotografije S. Jesenovec

tem bolje bomo delali

Vzorni nočejo biti vzorni

ali o nekaterih novih problemih ocenjevanja vedenja

Nekoč, pred leti, sem v Prosvetnem delavcu predlagal »revolucijo« ocen iz vedenja. Tedanja petstopenjska lestvica, ob kateri smo ocenjevali vedenje, je v pedagoški praksi zvečine učinkovala formalistično pa tudi problematično. Formalistično zato, ker je velika večina učencev »bila odličnih«, problematično pa zato, ker se je javnost, kadar smo komu zapisali štiri ali celo tri, spraševala: Ja kaj pa je storil? Črna pika je bila hudo črna.

Z zadoščanjem smo potem sprejeli nov predpis s tristopenjsko lestvico: vzorno — primerno — manj primerno. Zdelo se nam je, da zadeva zdaj veliko bolj ustreza stvarnosti — večina ljudi je (nas je) — smo si dopovedovali — hkrati dobrih in slabih, čeprav so razmerja med enim in drugim od posameznika do posameznika različna. Ob tem je bilo tudi nekaj pomislekov: Kaj če bodo zdaj učiteljski zbori po zakonu vztrajnosti prisojili večini oceno »vzorno«? In: kako se bo na »izravnavanje« ob oceni odzvala javnost, zlasti starši? Zdi se, čeprav o tem ni bilo objavljene nobene študije (ali pa ne vem zanjo), da se prvo ni zgodilo. Pa tudi javnost ob tej novosti, vse tako kaže, ni bila nič kaj vznemirjena. Kaže, da je velika večina slovenskih učiteljev po vedenju pač »primernih« in to je v glavnem prav.

Zadeva pa poraja nov problem. Že prvo leto po uvedbi novega sistema se je nekajkrat zgodilo, da vzorni niso hoteli sprejeti ocene vzorno. Upirali so se ji bolj ali manj prepričljivo. — Ne morem reči, kolikšne razsežnosti ima ta problem v slovenskem prostoru, zdi pa se, da se od leta do leta celo stopnjuje.

Kaže, da to in tako poimenovano oceno z veseljem sprejemajo učenci nižjih razredov osnovne šole. V zadnjem ali zadnjih dveh razredih se ob njej zmrdujejo, v srednji šoli se ji že upirajo. Zakaj? — Vprašanje je lahko zastaviti, težko pa je nanj odgovoriti.

Na naši šoli smo skušali stvari odpomoči z razčlenitvijo meril za ocenjevanje vedenja. Pa smo si v razpravi z oddelčnimi skupnostmi zadevo zamislili takole: Prvo je učenčev odnos do dela. Delo naj bo osrednja vrednota. Drugo: odnos do kolektiva. Posameznikova iniciativnost, konstruktivna kritičnost. Spoštovanje sprejetih dogovorov. Tretje: vedenje v starem pomenu, v pomenu bontona, v pomenu kulturnega odnosa do sošolcev, učiteljev in drugih ljudi. Četrto: odnos do družbene lastnine, ki

naj bi ga oblikovali po načelih družbene samozaščite itd.

Videti pa je, da kljub vsemu v prejšnjih odstavkih nakazanega problema očito ne rešujemo uspešno, čeprav je seveda treba računati, da se take reči lahko uveljavljajo le v dolgotrajnejšem procesu.

In kje so ključni problemi? Morda v poimenovanju, v besedi sami? Kaj je pravzaprav to »vzorno«? Ali ni to morda ideal, ki ga sploh ni mogoče doseči, če ga razumemo v absolutnem pomenu? Če ga pa z relativiziramo, se pojavi več novih vprašanj. Vsekakor bi bilo treba jasneje opredeliti pozitivne vzore, opredeliti jih za vsakdanjo rabo, nemara kot etapne vzgojne smotre, saj je res, da smo v naši družbeni vsakdanosti, v naši porabniški vsakdanosti, mnogokaj hudo zrelativizirali do boleče problematičnosti. O moralnem smo si enotni na načelni ravni, v vsakdanjem nehanju zadeve dostikrat obravnavamo drugače in tudi delamo drugače.

Morda pa se najboljši upirajo epitetu »vzoren« ker nočejo izstopati iz poprečja, kar očito odseva neko splošno, uravnilovsko težnjo v naši družbeni stvarnosti, težnjo, ki je v opreki z našimi smotri? In na drugi strani je morda razlog za otepanje z oceno »vzorno« izraz samokritičnosti »prizadetih«, ki je ponavadi izraz razvitejših osebnosti?

Je vzrok posmihanje poprečnega okolja, češ — o, ti si vzoren, seveda ti si zmeraj vzoren, kar je morda posledica premalo pogumnega pa demokratičnega soočanja z dejstvi, ki jih prinaša življenje in odsevajo tudi v pedagoški praksi? Kdo ve! Problem je vsekakor tu!

Izhod? Oceno »vzorno« bomo prav gotovo morali nekako razčleniti. Preveč globalna je. Ob pedagoškem spoznanju, da je treba učenca (človeka) spodbujati tudi za posamična dobra dela, kar zmeraj učinkuje motivacijsko, bi morali zadevo bolj razvejati s priznanji vseh vrst (kar mnoge šole že počno). Je izhod v opisanem ocenjevanju? Morda, a zato bo treba ponuditi šolam dobro premišljen vzorec, zgrajen ob misli na naš poglavitni smoter, ki je, to vemo, vsestransko razvijanje osebnosti. Vsekakor pa bi bilo treba obravnavati problem proučiti nekoliko globlje, saj to ne more biti naloga takega priložnostnega zapisa.

SILVO FATUR

Knjižnica — temelj vzgoje in kulture

Kako je danes s knjigo, knjižničarstvom in bralcem in še posebej s šolskimi knjižnicami, smo želeli zvedeti v današnjem pogovoru. Razumljivo je, da v enem prispevku ni mogoče razbistriti številnih perečih problemov, ujetih v ta krog, zato smo se odločili, da bomo skrbili in natančneje spregovorili o pomenu šolskih knjižnic. Za pogovor smo zaprosili prof. Igorja Gedriha, ki ima dolgoletno šolsko prakso,

(Foto: J. Gal)

slovja, družboslovja itd. Hervistika zahteva, da učenec sam (ali ob mentorju, učitelju) išče, raziskuje, odbira, uporablja različne vire in tudi avdiovizuelna sredstva. Pri takem odnosu gre za polno aktivizacijo učenca, zato-rej mora uporabljati knjižne in periodične vire. Pri tem navezovanju učenca na knjigo in knjižnico ne smemo pozabiti, da gre za dolgoročen proces, ki ga lahko ohrani v knjižniški navadi v poznejšem življenju. Tudi knjižnica ima nesporen pedagoški učinek, kulturni in izobraževalni pomen in namen. In ob današnjih šolskih zahtevah je nujno treba dati knjižnici ustrezno mesto tudi v vzgojnoizobraževalnem sistemu.

Kako je s šolskimi knjižnicami na osnovnih in srednjih šolah?

Tega podatka žal ni. Treba bi bilo načrtno, statistično preveriti sedanje stanje šolskih knjižnic. Vtis pa je vse prej kot zadovoljivo. Kajpak imajo ponekod prav zgledno urejene šolske knjižnice, ki so rezultat skrbi za fond knjig in knjižničarsko delo, žal pa je več takih, za katere bi lahko rekli, da zanje v šolah niso preveč skrbele.

Kakšen naj bo položaj šolske knjižnice in knjižničarja?

Sedanji položaj je zavrt v »meglo« in odvilen le od dobre volje posamezne šole. Vemo, kaj to pomeni. Ob tej priložnosti naj povem, da je Martina Šircelj že leta 1971 sestavila Osnutek standardov šolskih knjižnic, Pionirska knjižnica pa ga je predložila Zavodu SRS za šolstvo. — Vse to širši javnosti ni znano. To pomeni, da so temeljni standardi tu, treba pa je seveda upoštevati vsebinske dopolnitve, ki jih terja zakon o združenem delu in bistvene osnove usmerjenega izobraževanja. Povedano na kratko: knjižnica mora biti sestavni in enakovreden člen vzgojnoizobraževalnega procesa. Razumljivo je, da mora imeti knjižničarja, ki se je za to posebej strokovno usposobil. Če bomo to zagotovili, lahko pričakujemo, da bo knjižnica v polni meri uporabna za učenje in dejavnost v prostem času.

Kakšna je pot do urejenih knjižnic na šolah?

Treba bo urediti položaj knjižnic in knjižničarjev za osnovno in srednjo šolo tako — upoštevaje tudi andragogiko — da bo razvidna funkcija knjižnice in delo knjižničarja ustrezno ovrednoteno, tako kot delo drugih delavcev. Konec preteklega leta smo lahko v 17. št. Prosvetnega delavca brali Teze za pravo pravilnika za delitev dohodka po delu in rezultatih dela, ki ga je pripravila skupnost osnovnih šol občin Ljubljana-Vič-Rudnik. Tam je vključena šolska knjižnica le formalno, ne pa vsebinsko tako, da bi natančno opredelili njeno vlogo in namen, delo in delovni obseg knjižničarja, ki naj bo enakovreden član v procesu vzgajanja in izobraževanja. Z dopolnitvijo teh bi lahko sistematično uredili oboje. Seveda bo nujno urediti nekaj podobnega za knjižnice in knjižničarje na srednjih šolah in tiste, ki so namenjene izobraževanju odraslih. Pot do uresničitve naj poveže vse zainteresirane dejavnike in tudi Zavod SRS za šolstvo. Prav bi tudi bilo, da bi na tem področju inšpekcijsko-svetovalno nadzirali šole.

Ali se kaže vpliv akcije za knjigo pri bralcih, pri bogatitvi knjižnega sklada?

Za odgovor bi bili potrebni statistični podatki. Vtis pa je tak, da se polagoma, zmerno zvišuje število bralcev. Za Pionirsko knjižnico lahko rečemo, da se je število novih bralcev v letu dni močno povečalo. Knjižničarstvo finančno še vedno ni obravnavano tako, kot bi moralo biti, naj gre za možnosti nabave knjig ali pa za osebne dohodke. Knjižničar je pomagal kulturna skupnost, ki je z odkupom zagotovila del knjig. Akcijo za knjigo, za bralca pa je treba pojmovati dolgoročno in načrtno. Tega pa se knjižnice dobro zavedajo.

sedaj pa je zaposlen v Pionirski knjižnici v Ljubljani. Ta knjižnica se že več let načrtno ukvarja z mladinsko književnostjo, zbira izkušnje in opravlja matično službo za to območje.

Zakaj je lahko knjižnica temelj izobrazbe in kulture?

Odgovor ni nov in si ga kot splošno znanega le priključimo v spomin: ne da bi kakorkoli zametavali avdiovizuelna sredstva, smo še vedno zelo navezani na knjige in revije. Brez obojega si ne moremo zamisliti izobrazbenega procesa v predšolski, šolski in polšolski dobi, kajti oboje je temeljni izvir potrebne informatike, znanja, vedenja, estetskega doživljanja ipd. Še tako goreč ljubitelj knjige pa si ne bo mogel nabaviti veliko več kot knjige, ki ga najbolj zanimajo. Zahteve po izobraževanju in razgledih po kulturi pa terjajo mnogo več. Vse to naj bi odjemalec dobil v knjižnicah. Dobro založena knjižnica je izredno pomembna kot živa možnost pretakanja znanja, informacij, estetskega doživljanja ipd. Delo v knjižnici ni samo izposojanje, informatika mora delovati tako, da ima odzivno vlogo, uporabnost, svetovalni smoter in še kaj. Knjižnica lahko postane kulturno žarišče, zlasti zunaj mestnih središč. H knjižnici pa spadajo tudi avdiovizuelna sredstva, taka misel je pri nas v praksi še dokaj nova. Vendar sem prepričan: Guttenbergova galaksija ima temeljni pomen za družbo in za posameznika.

Kakšna je vloga knjižnic v današnjih spremembah v vzgajanju in izobraževanju?

Prav gotovo mnogo večja kot prej. Pri šolskih knjižnicah se ne moremo več zadovoljiti zgolj s knjigami, ki jih potrebujemo po predmetniku, čeprav daje ta osnovni ton šolskim knjižnicam. Kaj to pomeni? Utilitarna zoženost na knjige in revije, ki so šolsko uporabne pri posameznih predmetih, onemogoča širino in možnosti, izobraževanja mladih, zato imajo dobro urejeno in oskrbovane šolske knjižnice tudi knjige z različnih področij, ki zanimajo mlade. Razumljivo pa je, da imajo »pomozne« knjige za razne predmete pri nabavi prednost. Zato je treba iskati knjige tudi zunaj šole. Poudariti je treba, da se zlasti v usmerjenem izobraževanju spreminjajo izobraževalni temelji: od relacije učitelj—učenec—učitelj se pedagogika nagiba k hervistični metodi. Če tako namenoma poenostavljeno misel prenesemo na območje šolskih knjižnic, pomeni to: mnogo več knjig, večjo raznovrstnost, od virov, poljudnoznanstvenih del, splošne informatike, do lepo-

Doktor Zgonik in njegova Dravska dolina

Ob izidu strokovne monografije in doktorske disertacije profesorja Pedagoške akademije na Univerzi v Mariboru dr. Mavricija Zgonika, ki je znan prosvetni, pedagoški in strokovno-znanstveni delavec, avtor številnih študij na didaktično metodičnem področju, pisec geografskih in zgodovinskih učenikov, priručnikov in delovnih zvezkov, je prav, da se za trenutek soočimo z njim. Visoka kakovostna raven njegove raziskovalne študije o najnovejšem razvoju kulturne pokrajine DRAVSKE DOLINE, ki je izšla pri založbi Obzorja pod naslovom Dravska dolina, zbuja radovednost, da spoznamo njenega avtorja.

Rodil se je v Tinju na Primorskem leta 1910, po diplomu na Filozofski fakulteti v Ljubljani je poučeval v nekaterih krajih Slovenije, ravnateljaval na koprski gimnaziji in predaval na Filozofski fakulteti v Ljubljani metodiko pouka geografije. Naposled se je usidral v Mariboru, kjer je posvetil vse svoje življenje, dvainštiridesetletno delovno dobo, znanstveno raziskovalnemu delu. Dr. Zgonik izhaja iz predvojnega rodu slovenskih geografov in zgodovinarjev znane šole pokojnega akademika dr. Antona Melika. Njegova monografija Dravska dolina najbrž ni zasnovana naključno, saj je že po prvi vojni bival tudi na Koroškem in je vzpostavil s Koroško trajnejše vezi.

— Doktor Zgonik, komu še zlasti priporočate svojo monografijo o najnovejšem razvoju kulturne pokrajine DRAVSKE DOLINE?

Dr. Zgonik: »Dravska dolina je namenjena širokim krogom, vendar sem ob pripravi monografije mislil tudi na učitelje. Ne zato, ker bi bila moja monografija mašilo za nekak učenik, marveč zato, ker mislim, da lahko dobi učitelj ob njej strokovne pobude za lastna raziskovanja problemov in procesov, s katerimi se vsak dan srečuje pri delu na terenu — da torej spozna konkretni prostor v njegovem razvoju in njegovo problematiko, da bi mogel v tem prostoru odkrivati med različnimi elementi bistvene.«

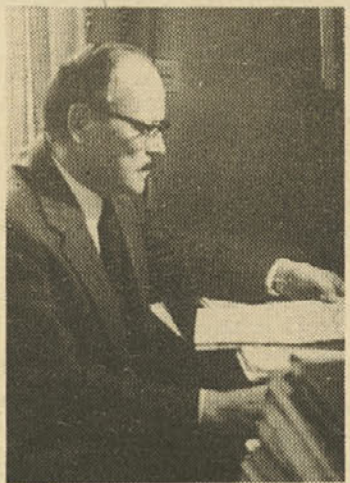
— Ali bo Dravska dolina bolj koristila študentom in učencem, ali pedagoškim delavcem?

Dr. Zgonik: »Koristi lahko enim in drugim. Težko je reči, komu bolj. Študentom geografije in zgodovine bo koristila zaradi svoje metodologije raziska-

Kljub temu so že pred mojo monografijo izšle monografije MEŽIŠKA DOLINA (Dr. Medved), VZHODNE SLOVENSKE GORICE (Dr. Belec) in druge.«

— Kakšna so bila strokovna izhodišča pri sestavi monografije?

Dr. Zgonik: »Metodologija je bila drugačna kot nekoč, moderna. To ni bilo zgolj kabineto delo, raziskovanje po virih literature, ki je na voljo. Velik del je oprt na metode kvantitativne raziskave na tere-

Doktor Zgonik (Foto: M. Slana)

nu, kjer je bilo treba iti od kmetije do kmetije, primerjati razvoj zemljišč in tal v daljšem obdobju. Podobno moderno metodologijo poznajo tudi Nemci, Poljaki, Slovaki, Belgijci in Francozi.«

— Sredstva javnega obveščanja so poročala o izidu vaše monografije nekoliko preveč zadržano, preskromno. Kako ste sprejeli to resnico kot avtor, ki je posvetil monografiji o kulturni pokrajini Dravske doline lep del svojega življenja?

»Dr. Zgonik: »Vprašanje je zanimivo in delikatno. Bom pa odkrit: res sem pričakoval po tiskovni konferenci ob izidu knjige bolj poglobljena poročila in manj informativne in neopazne članke. Pričakoval sem strokovno obravnavo o tem, kaj je slovenska javnost pridobila z noviteto. Zdi se mi, da sem z obdelavo obsejnega področja v pričujočem delu slovensko kul-

ve, učiteljem prav tako metodološko in z razlikovanjem med posameznimi geografskimi enotami različnih zgodovinskih obdobj.«

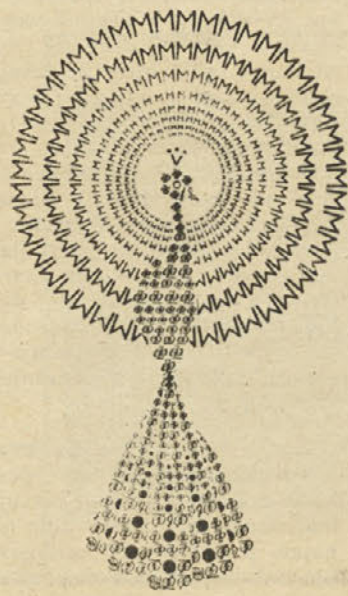
— Odkod ste črpali jedro snovi za svojo monografijo in kdo je dal pobudo?

Dr. Zgonik: »Prva pobuda je bila dana na republiškem kongresu geografov leta 1964, ko je bil sprejet sklep, naj začnemo sistematično raziskovati posamezne slovenske regije s sodobnega geografskega vidika. V severovzhodni Sloveniji je šlo zlasti za obmejne regije. Drugo pobudo so dali mariborski geografi, tretja, glavna, pa je nastala iz lastnega opazovanja pojavov in procesov v konkretnem prostoru, ki je bil v Dravski dolini zanemarjen. Gre za problem propadanja višinskih obmejnih kmetij. Zato sem se lotil raziskave razvoja kulturne pokrajine tega območja zgodovinsko poglobljeno. V tem svojem delu sem pustil tudi košček svojega srca, saj sem že po prvi vojni spoznal zlasti obmejne predele. Tako sem se še bolj zavzeto lotil raziskovanja vzrokov za propad in stihijski razvoj nekaterih višinskih pokrajin.«

— Nekateri menijo, da so v preteklosti izšla podobna dela na nezadovoljivi strokovni ravni v zgolj opisni in informativni obliki, ki so sodobnemu učencu in študentu ponudila premalo.

Dr. Zgonik: »Da, pogrešali smo predstavitev s kompleksnimi prikazi podobe pokrajine njenega razvoja, odkrivanja različnih naravno geografskih, zgodovinskih in družbenopolitičnih elementov v medsebojnem prepletanju in soodvisnosti. Glede tega je moje delo korak naprej. Ljudje, ki ga vzamejo v roke, so prijetno razočarani, ker ne najdejo običajnega opisa.

Pogovor in posnetek: MIROSLAV SLANA-MIROS

Razpis

za podelitev zlate značke
mentorjem šolskih športnih društev
v SR Sloveniji za leto 1978

Center šolskih društev SR Slovenije poziva samoupravne organe šol, šolska športna društva, strokovne aktivne učitelje telesne vzgoje ter občinske organizacije telesne kulture, da prijavijo kandidate za podelitev zlatih značk mentorjem šolskih športnih društev.

Zlato značko lahko prejme mentor šolskega športnega društva, ki je s prizadevanjem, trajnim in kakovostnim pedagoškim in strokovnim delom prispeval k širjenju telesnokulturne dejavnosti med šolsko mladino, k uveljavljanju samoupravnih odborov v društvih, izboljševanju športnih dosežkov ter k uveljavljanju vloge šolskih športnih društev v kraju in širšem družbenem okolju.

Prijava mora vsebovati te podatke o kandidatu:

1. Ime in priimek, rojstno leto, natančen naslov stanovanja
2. Ime šole in šolskega športnega društva
3. Koliko časa je kandidat
4. Mentorjevo konkretno delo, pobudo in akcije
5. Rezultati mentorjevega vzgojnega in strokovnega dela
6. Aktivnost na področju telesne kulture zunaj šole in šolskega športnega društva
7. Uspešnost šolskega športnega društva v kraju in širšem družbenem okolju
8. Priznanja, ki jih je že prejel za delo v telesni kulturi (leto in za katero dejavnost)
9. Druge pripombe in pojasnila.

Prijave z natančno navedenimi podatki pošljite na naslov: **CENTER ŠOLSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV SLOVENIJE, ZAVOD SR SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO, 61000 LJUBLJANA, PARMOVA 33, najkasneje do 10. 5. 1978.**

Izbor bo opravila žirija centra ŠSD Slovenije.

CENTER ŠSD SLOVENIJE

Osem prijetnih dni

Po dveh zimah brez pravih snežnih razmer smo v Zavodu za slepe in slabovidno mladino v Ljubljani spet organizirali šolo v naravi — tečaj smučanja za učence četrtih in petih razredov. Devetnajst učencev, kolikor jih je v rednih razredih ali v razredih za lažje duševno prizadete slepe in slabovidne otroke, je preživelo osem prijetnih zimskih dni na Rakitni. Nastanjeni smo bili v mladinskem okrevališču. Tu, na Rakitni so razmere za šolo v naravi in za smučanje ugodne zaradi primerne terena in dobre oskrbe v zdravilišču. Mnogim ni všeč na Rakitni, ker ni vlečnic, vendar so že naravne razmere take, da omogočajo smučarske teke, turno in drugo smučanje. Učence, moramo vzgajati za tako rekreacijo, pri katerih bodo čim bolj aktivni, tako da bodo znali pravilno izrabiti vsak del naravnega okolja.

Pedagoško vodstvo se je letos še posebno trudilo, da je vadba smučarskih prvin potekala po načrtu postopnosti in individualizacije. Slepi in slabovidni učenci so hitro izgubili strah pred smučanjem, pred veliko strmino in včasih so sami brez vprašanja odrinili na višji teren, da se prepričajo o pridobljenem znanju in preskusijo svoje sposobnosti.

Zadnji dan smučarskega tečaja smo imeli tekmovanje v veleslalomu za slabovidne in slepe učence z ostanki vida ter v smuku in sankanju. V smuku sta tekmovala učenca, ki glede na sposobnosti kljub individualnemu delu nista mogla osvojiti kaj več. V sankanju pa sta tekmovali učenci, ki zaradi zdravstvenih razlogov nista smeli smučati. Lahko trdimo, da je tečaj smučanja dobro uspel, saj so pri tekmovanju vsi učenci zvožili progo z dvanaestimi vrati.

V šoli v naravi smo posvetili največ časa smučarski vadbi in gibanju na svežem zraku, kajti slepi in slabovidni učenci že sami iščejo take možnosti, da se čim bolj gibljejo. Tu na Rakitni pa so spoznavali tudi življenje v zimskem času na vasi.

Poleg vadbe v smučanju smo se vsak večer z učenci pogovarjali o dnevu, ki smo ga preživeli, nato pa smo skupaj načrtovali delo za naslednji dan. Pripravili smo tudi maskerado, osmega februarja smo proslavili obletnico smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, učenci so pisali spise o dogodkih iz šole v naravi, skupaj z drugimi otroki v zdravilišču pa smo pripravili pestro oddajo Pokaži, kaj znaš. Najbolj razburljiv je bil tisti večer, ko so učenci zbrali startne številke tekmovalcev. Tako smo preživeli teden dni smučanja in povezovali prijetno s koristnim, saj so učenci doživeli marsikaj prijetnega in lepega, predvsem pa pravo zimo. Vsi so bili uspešni — to pa jim največ pomeni.

V tem času so imeli tudi drugi učenci iz zavoda zimski športni dan. Prišli so na Rakitno, kjer so eni smučali, drugi so drsali na zaledenem jezeru, mnogi pa so se sankali. Hkrati je bilo tekmovanje v veleslalomu za prvenstvo zavoda.

Najboljši smučarji so se 25. februarja udeležili tudi republiškega tekmovanja v smuku in veleslalomu za slepe in slabovidne na Okroglem pri Kranju, kjer so se lepo uvrstili.

Prijetne zimske rekreacije na Rakitni so se udeležili tudi tisti učenci, ki so ostali čez soboto in nedeljo v zavodu.

Vsi učenci, tako tečajniki kot drugi so se težko poslovili od Rakitne, polne naravnih lepot in možnosti za prijetno rekreacijo.

Ob koncu lahko rečemo, da uspešno poteka tečaj dejavnosti slepe in slabovidne otroke za smotrno potrebo prostega časa in zdravo rekreacijo, hkrati imajo otroci tudi več možnosti, da se srečajo z zdravimi vrstniki. To pa jim bo kasneje pomagalo, da bodo lažje kos vsakdanjim življenjskim situacijam v normalnem okolju.

—S—

Šola smučanja na Rogli

Nič več neznanka

Vzgojnozobraževalni zavod občine Slovenske Konjice že drugo leto organizira in uspešno izvaja šolo v naravi za učence petih razredov vseh osnovnih šol občine. To je zelo zahtevna in odgovorna akcija, ki jo lahko uspešno izvede le več šol skupaj. Vsaka posamezna šola tega ne bi zmogla.

Kako obsežna je ta akcija, naj nam povedo ti podatki: Učenci so prebili na Rogli v šestih skupinah po šest dni. V vsaki skupini jih je bilo okrog šestdeset. Letos se je udeležilo šole smučanja 352 učencev petih razredov te občine. Učence je poučevalo trideset smučarskih vaditeljev, in sicer le deset učiteljev iz osnovnih šol, v glavnem telesnovzgojnih učiteljev, dvajset pa zunanjih sodelavcev. To dokazuje, kako povezana je ta šolska dejavnost z zunanjimi sodelavci, posebno Zvezo za telesnokulturno organizacijo v občini. Poleg smučarskih vaditeljev je za otroke v šoli v naravi skrbelo še trideset razrednikov petih razredov in sedem medicinskih sester Zdravstvenega doma Slovenske Konjice. Vsi ti so imeli okrog 2.400 nočitev na Rogli.

Šola je delala po ustaljenem dnevnem redu. Za izvedbo načrta so poskrbeli organizatorji tudi tako, da so organizirali dvodnevni pripravljalni tečaj za vse smučarske vaditelje.

Starši in otroci telovadijo skupaj

Smo v času tehnizacije in motorizacije. Družina ne živi več umirjeno, v sožitju med starimi in mladimi. Rodovi se razlikujejo po svojih interesih in pogledih na vsakdanje življenje. Stari starši gledajo na življenje še z vidika ustaljenosti, mladi starši pa živijo bolj dinamično, tako kot zahteva vsakdanja potreba po izboljšanju življenjske ravni. Družina si želi imeti čimprej vse, kar naj bi ji olepšalo in olajšalo življenje. Toda ali je postalo življenje res lažje in lažje? Zaradi teh želja mora človek porabiti tudi več časa za pridobivanje denarja, mora se hitro odločati, veliko pridelati v krajšem času in zato ostane malo časa za tisto, kar trenutno ni pomembno za uspeh. In nazadnje, malo časa ostane za otroka.

V tem sodobnem življenju se je pojavila novost — rekreacija — ali organizacija prostega časa, ki naj bi dala človeku možnost, da ohranja zdravje, delovno sposobnost in uravnava biološke in fiziološke procese, predvsem pa delovanje srca in centralnega živčnega sistema, ter se tako zopet »normalizira«. Rekreacija zajema med drugim tudi razne oblike telesne vadbe in zaposlitve od osnovnih gimnastičnih vaj do raznih športov in panog, ki razgibajo človekov organizem in bistrijo njegov duh.

V rekreacijo je zajeta tudi nova oblika telesne vadbe, kjer telovadijo starši skupaj z otroki. Vadba zajema dejavnost najmlajših otrok, to je tistih, ki šele razvijajo svoja naravna gibanja in spoznavajo razne nove oblike gibanja. To so otroci od dveh pa nekako do štirih let starosti. Pri

tem jim starši veliko pomagajo taka vadba pa je pomembna tudi za starše, saj ob njej spoznavajo ne samo telesne sposobnosti in motoriko otroka, temveč tudi psihične lastnosti in otrokov odnos do okolice.

Najnaštejemo nekaj značilnosti in prednosti take vadbe: Otrok v starosti od dveh do štirih let, je individualist in se le težko prilagaja družbi drugih otrok. Vadba s staršem mu omogoča, da kljub temu, da vadi v skupini otrok,

pomagajo, da izvede vsako vajo pravilneje in lepše.

Otroku ni treba delati vseh vaj, če so mu pretežke ali neprijetne. Roditelj ga usmerja k tistim orodjem in vajam, ki jih že obvlada ali pa tudi z njim počiva, če je utrujen.

Starši ob vseh vajah opazujejo otroka in spoznavajo njegove telesne in duševne sposobnosti.

Istovestno z otrokom se razgiba in sprostiti, to je dobro tudi

Š. Ramić: Odbojka

samostojno obvladuje nekatere zapreke in vadi individualno s svojim roditeljem.

Otrok se otrese strahu ali neprijetnega občutka pri obvladovanju novih in težjih vaj, ker ima ob očetu ali materi občutek varnosti.

Starši spodbujajo otroka in mu

Dopolnilno izobraževanje pedagoških delavcev

Občinska izobraževalna skupnost Grosuplje je organizirala v dogovoru z vodstvi osnovnih šol in v sodelovanju z območnim izobraževalnim centrom občine Grosuplje (ki deluje od 1. septembra 1977 pri Delavski univerzi Boris Kidrič Ljubljana) enodnevni seminar za prosvetne delavce grosupeljske občine. 23. januarja je bil seminar v osnovni šoli Louis Adamič Grosuplje za prosvetne delavce te šole in osnovne šole Dobropolje 24. januarja pa v osnovni šoli Šentvid pri Stični za delavce te šole in osnovne šole Stična. Seminarja so se udeležili tudi pedagoški delavci Posebne osnovne šole in Dekliškega vzgajališča Višnja gora.

Prva tema, obravnavana na seminarju, je bila: Marksistična zasnovanost vzgoje in izobraževanja, druga pa: Večji poudarek vzgojni komponenti (smotri sodobno družbeno angažirane osnovne šole).

Na seminarju je bilo posebno poudarjeno, da je treba posvetiti vzgojnemu delu naše šole še več pozornosti. Prikazano je bilo, da vse se lahko pozitivno ali negativno zrcali vzgojna komponenta pouka.

Lahko trdimo, da je tovrstno izobraževanje napredek na področju dopolnilnega izobraževanja prosvetnih delavcev naše občine. Sklenili smo, da bomo podobne seminarje še organizirali. Metode dela bomo menjavali skladu s sodobno pedagoško tehnologijo, k sodelovanju vabili strokovnjake s posameznih področij. Pedagoški delavci naše občine se dobro zavedajo, da bodo le z nenehnim izpolnjevanjem kos vedno zahtevnejšim nalogam na področju vzgoje in izobraževanja.

ANGELCA LIKOVIČ

Š. Ramić: Igra

Ali so učitelju potrebne zimske počitnice?

K razmišljanju o tem, ali so zimske počitnice prosvetnim delavcem potrebne ali ne, me je spodbudil članek v Delu 9. febr. 1978 pod naslovom »KAKOR VAM DRAGO«.

Navajam nekaj misli: »Po naši zakonodaji je položaj prosvetnih delavcev izenačen s položajem delavcev na drugih področjih družbenega življenja. To pomeni, da njihov delovni čas znaša 42 ur tedensko, letni dopust pa 30 oziroma 36 dni«. In naprej: »Pouka prosti dnevi namreč niso prosti dnevi tudi za učitelje.«

Strinjam se z avtorjem članka, da bi morala ustrezna služba pripraviti za vse učitelje strokovna in politična predavanja. Učitelji naj bi obvezno v tem času tudi uredili kabinete in dokumentacijo. Menim pa, da bi nam družba glede na specifičnost našega dela morala priznati teden dni plačanih zimskih počitnic.

Ne samo učenci, tudi učitelji smo ob koncu prvega polletja utrujeni in živčno izčrpani.

Delo v razredu zahteva od učitelja veliko psihično in čustveno obremenitev. Učenci želijo potrpečljivega, sproščenega, duhovitega in vsestransko izobraženega učitelja.

Družba zahteva, da je učitelj strokovno, pedagoško, psihološko in družbenoekonomsko široko razgledan.

Učitelji dobivajo vedno nove naloge, vedno več je administrativnega dela, vse to pa podaljšuje 42-urni teden.

Znano je, da učiteljev z ustrezno izobrazbo primanjkuje. Če bo družba preveč enostransko gledala na učiteljevo delo, se bodo vrste prosvetnih delavcev po šolah še bolj redčile. Po vojni so učiteljem pred upokojitvijo znižali učno obveznost za dve učni uri tedensko, ne da bi jim zmanjšali osebne dohodke. To humanolajšavo za starejše učitelje pa so z uvedbo novega sistema nagajevanja pred leti ukinili.

Pred upokojitvijo je generacija učiteljev, ki je v težkih pogojih razmerah z velikim optimizmom vzgajala mladi rod v socialističnem duhu. Zaradi psihofizične izčrpanosti so še posebno starejši učitelji potrebni daljšega počitka, ki naj bi jim ga priznala družba.

Svoje misli končujem z Leninovo izjavo: »Učitelji bi morali biti najboljše plačani in najboljše vrednoteni v socialistični družbi.«

ALBINA ROZMAN

Tudi s postrežbo in kakovostjo prehrane na Rogli so bili zelo zadovoljni. Na Rogli dela sedaj sposobno gostinsko osebje, ki ima zelo lep odnos ne samo do gosta s polno denarnico, temveč tudi do šolarja.

FRANJO MAROŠEK

Doma in na tujem

Pojav, ki izziva znanost

Živimo v času nenavadno hitrih sprememb. Podatki kažejo, da se odnos med delom in drugimi vsebinami življenja v razviti deželah hitro spreminja. Leta 1973 je delavec v Zvezni republiki Nemčiji porabil tedensko 51,7 ur za delo, 52,5 ur za prosti čas in 55,5 ur za spanje; tri leta pozneje se je delovni čas skrajšal na 47,4 ure, število ur prostega časa pa se je zvečalo na 58,4 ure. Ob tem se je produktivnost povzpela v petih letih na stopnjo 132,5. Tako kažejo podatki nemškega zveznega statističnega urada. Gotovo ni naključje, da so se v pojav različi sociologi, psihologi, pedagogi, ekonomisti, urbanisti in drugi, ker to povzroča daljše dopuste, večje možnosti za dopolnilno izobraževanje, podaljšanje prostih dni ob koncu tedna, nove odnose do pokojninskega staža, spremembe v vlogi šole, skrb za ljudi v prostem času, ko jim je treba omogočiti možnosti za različno uveljavljanje. Odpirajo se celo novi poklici za opravljanje, ki jih je treba opraviti, da bi ljudje lahko zadovoljno preživljali prosti čas. Vse to izziva znanost, da pojav vsestranske prouči, hkrati pa povzroča globoke premike v vzgoji, ki ne more več usposabljanje predvsem za delo, temveč mnogo širše za razmah človekove osebnosti, sposobne tvornega družbenega in kulturnega življenja.

Nemško združenje za prosti čas (DGF) je v sodelovanju z Evropsko strokovno zvezo za prosti čas in rekreacijo (ELRA) organiziralo od 20. do 24. februarja 1978 v centru za interdisciplinarne raziskave (ZIF) pri Univerzi v Bielefeldu mednarodni simpozij pod naslovom »Prosti čas kot tema znanosti in izobraževanja«. Posvetovanja se je udeležilo več kot 160 strokovnjakov iz Avstrije, Belgije, Češke, Danske, Francije, Jugoslavije, Kanade, Norveške, Poljske, Švedske, Švice, ZDA in Zvezne republike Nemčije. Bielefeldska univerza je mlajša, pa morda zaradi tega tudi revolucionarnejša, ko gre za iskanje novega. Tu in v Hamburgu so najprej začeli načrtovati interdisciplinarno proučevati prosti čas in izobraževati na visokošolski

ravni kadre za področje prostega časa in še posebno močno razvijati pedagogiko prostega časa. Zanimivo je bilo pred udeleženci na veliko napisano vprašanje: Zakaj začenjamo tako pozno? In odgovor: Ker ni nihče ob pravem času na to dovolj glasno opozoril.

Pojav prostega časa v sodobnih razmerah zahteva, da znanost ugotovi spremembe in da se vzgoja spremeni skladno z novimi potrebami. Prosti čas ni več predvsem nasprotna utež delu, prostor, kjer posameznik išče svoj mir in prostost, temveč prostor drugačne dejavnosti, širše, kakor je samo delo. To je možnost človekovega kultiviranja, razvijanja moči, kakor jih v času obveznosti niti ni mogoče sprostiti. Udeleženci so prav za to posebno pozorno prisluhnili prispevku iz Jugoslavije, ki je obravnaval misel, da brez prostega časa sploh ni mogoče zagotavljati vsestranskega razvoja osebnosti in da je dandanes prav področje prostega časa nov vir kulture. Celodnevne šole ni treba razvijati le zato, da bi se šolarji več naučili, temveč predvsem zato, da bi imeli možnost vsestransko razviti delovne in socialne sposobnosti, pri nas gotovo širšo samoupravno kulturo, da bodo sposobni delati, upravljati in ustvarjati pogoje socialističnega humanizma.

Prosti čas spreminja vzgojo, toda pomemben je tudi za razvoj demokratičnih odnosov v družbenem življenju. Prav to pa je točka, ki spravlja v zadrego vse, ki bi prosti čas radi osvobodili odtujenosti porabništva in protislovnosti v družbah, kjer so premočne razlike med sloji. Znanost lahko ugotavlja le bridko resnico, da so možnosti prostega časa različne za bogatejše in revnejše, pa tudi različne po različni kulturni razvitosti skupin in posameznikov. Ni dovolj prisluhniti interesom in potrebam, da bi se jim s ponudbo prostega časa le približevali, temveč je treba storiti vse, da se interesi in potrebe pravočasno razvijajo, da bo človek zahtevnejši do sebe in okolja v preživljanju prostega časa. In dejavnosti prostega časa so tiste, ki lahko interese in potrebe raz-

zvijajo čez enostransko ozkost v delu na temelju drugačnih in širših možnosti. Poglavitno je, da imajo ljudje čimbolj enake možnosti vzgoje z različnimi dejavnostmi, ki se prepletajo v času obveznosti in prostem času.

Morda se teorija in praksa pogosto razhajata prav zaradi tega, ker teoretiki preradi govorijo o prostem času ob abstraktnem človeku, ne da bi hkrati lahko to preskusili in uveljavili v praksi. Na posvetovanju so očitali teoretikom neživljenjskost, kajti praktiki bi radi imeli uporabna vodila za svoje delo. Lepe teorije o vlogi prostega časa in v razvoju osebnosti pa ni mogoče uveljaviti, če so različni ljudje v različnem družbenem položaju in torej nimajo enakih vzgojnih in kulturnih možnosti. Tisti, ki oblikuje in sprejema smotro, naj tudi zagotovi denar in uresničujo sprejete naloge; to pa so lahko le občani, delovni ljudje, ki poznajo avtentične potrebe in jih tudi skušajo zadovoljiti. Znanost se ne more razvijati ločeno od prakse, temveč se mora z njo prepletati. Take so bile sklepne misli zbranih strokovnjakov. Pa tudi to: družbenega bogastva je dovolj, le ustrezno ni na voljo. Ob takem spoznanju pomislimo na spekulacije o svobodnem človeku v družbi, kajti nihče ne more biti resnično svoboden, dokler na temelju svojega dela ne razpolaga z dosežki družbenega dela in družbenim bogastvom.

Prosti čas je sestavina človekovega življenja: ni več področje nekoristnega, temveč vir še bogatejšega razvoja osebnosti in prav to naj znanost osvetljuje, vzgoja pa uvrsti med svoje temeljne smotre. Naša samoupravna stvarnost ima prednost; to, kar je za druge zaradi neštehtnih družbenih in drugih diskriminacij trenutno še utopija, je lahko naša zavestno oblikovana stvarnost in prihodnost.

RUDI LEŠNIK

Hrvaška

Akcija: stanovanja

Sklepi štirinajste seje Centralnega komiteja Zveze komunistov Hrvaške, ki je bila konec lanskega leta, poudarjajo, da je naloga vse družbe izboljšati materialni položaj prosvetnih delavcev. Ta položaj je v manj razvitih območjih republike slab, osebni dohodki prosvetnih delavcev pa so tudi za 1.500 din manjši od mesečnih osebnih dohodkov prosvetnih delavcev v razvitih občinah in seveda, od osebnih dohodkov delavcev v drugih dejavnostih.

Kadar govorimo o materialnem položaju delavcev vzgoje in izobraževanja, ne mislimo samo na osebne dohodke, temveč tudi na delovne in življenjske razmere, in še posebno na stanovanja. Teh pa primanjkuje prav v nerazvitih krajih, kjer prosvetni delavec nima niti ceste, kina, gledališča, prave trgovine in drugih pridobitev civilizacije. Zato veliko učiteljev zapusti svoj poklic. Mnogi stanujejo v občinskih središčih, zaposleni pa so v vaseh. Ko končajo svoje delo v šoli, bežijo domov. Prosvetni delavci so — kot je dejal dr. Stipe Šušar pogosto pravi »fantomi« v vasi. Pojavijo se, opravijo svoje in gredo. Znanost šole — kot na primer tista na Kordunu — ki porabijo letno tudi 50 tisoč din za razpise del in opravi učiteljev, pa doslej še niso imeli popolnega učiteljskega zbora.

Zato je najvišje partijsko vodstvo na Hrvaškem spodbudilo k akciji za izboljšanje materialnega položaja prosvetnih delavcev. Ena takih akcij je tudi začetek načrtne gradnje stanovanj za prosvetne delavce, naprej v nerazvitih krajih. Republiška samoupravna interesna skupnost vzgoje in osnovnega izobraževanja in republiški odbor Sindikata

Wolfgang Nahrstedt, predsednik komisije za usposabljanje kadrov na področju prostega časa pri ELRA in predstojnik centra za interdisciplinarne raziskave Univerze v Bielefeldu (na sredi), Lech Erdmann, direktor visoke šole za telesno kulturo v Poznaju, Barbel Schottler, profesorica Visoke šole za telesno kulturo v Kölnu in Rudi Lešnik iz Maribora na delovnem sestanku komisije ELRA 5 v Kungälvu na Švedskem

Baumheide — središče želja in iskanja

Nekako pred tremi leti so prebivalci bielsfeldskega predmestja Baumheide že kdove kolikokrat zahtevali gradnjo središča za dejavnosti prostega časa. To naj bi bil prostor, kamor bi se zatekali otroci, mladi in odrasli. Jeseni 1976 so odprli razkošen objekt, ki naj bi ga uporabljalo 20.000 prebivalcev.

O tem ne bi govorili, če ne bi bilo zanimivo, da so gradnjo takega središča zahtevali prebivalci sami, in drugič, če ne bi bila to zahteva po objektu, drugačnem, kakor so bili doslej tudi pri nas znani kulturni domovi, na vaseh npr. gasilski. Za kakšen dom gre, ugotovimo le po smotrih in vsebinah življenja, ki naj tam poteka. Ali smo morda vendarle pred pragom drugačnega pojmovanja kulture in drugačnih potreb?

Središče za prosti čas je vsak dan na voljo vsem občanom. Namenjeno je smotrom, ki so jih prebivalci sami opredelili ob gradnji: igranje, srečanje, komunikaciji, informacijam, zabavi, prostovoljnimi dejavnostmi, sodelovanju, svetovanju in izobraževanju. To pa so vsebine, ki hkrati precej vključujejo življenje tradicionalnih kulturnih ali prosvetnih domov in še druge dejavnosti prostega časa, ki ji jih doslej niso šteli v krog kulturnih dejavnosti. Prostori novega doma so funkcionalno urejeni za različna ročna dela, umetniške, socialne,

športne in politične dejavnosti ter druge različne možnosti.

Tu se srečujejo vsi rodovi, kar ni slabo, čeprav obenem to ne pomeni, da bi morali nenehno sodelovati. V disko-klubu je navadno malo starejših, v čajni sobi za družabne pogovore pa manj otrok in mladine. Srečujejo se ljudje različnih kultur, ker je v okolju veliko delavcev iz drugih držav, Turkov in Poljakov, pa tudi Jugoslovancev. To povzroča pogoste spore, obenem pa omogoča, da se ljudje zblizujejo. Prepletajo se možnosti zabave, izobraževanja, kulturne porabe ob gostovanju gledališča ali drugih skupin. V ospredju je ponudba za prosti čas. Ugotovili smo lahko, da je center prostega časa bogato zgrajen, manjka pa mu poleg ponudbe še ustvarjalna pobuda. Ni dovolj le ponujati, kajti samo s porabniškim odnosom še ni mogoče razvijati višjih sposobnosti, interesov in potreb, resnično kultivirati mladih. Navzlic lepo nakazanim smotrom in vsebinam centra smo pogrešali, denimo, gledališko dejavnost, lutkarstvo, folkloro, tehniške ustvarjalnosti. Vse je usmerjeno na to, da pač čas mine, ne da bi bilo treba tudi kaj storiti. Videli smo lepo opremljen prostor s čudovitimi primerki avdiovizualnih naprav, magnetofonov, televizijskih kamer, tiskarskih strojev. Toda vse to je devetkrat zaklenjeno, ker nimajo dovolj poklicnih delavcev, ki bi pa-

zili na naprave, mladini pa ni mogoče zaupati, ker bi reči poškodovale, če že ne odnesla menijo odgovorni.

Takšna središča prostega časa bi prav gotovo potrebovali tudi pri nas, morda celo zgrajena blizu šol, kakor je to v Baumheidu. Le tako bi se lahko prepletale dejavnosti šole in prostega časa, prostori pa bi bili smotno izrabljeni. Manjka jim pa nekaj: oblika krajevne skupnosti, ki bi premaknila zavest, da je dragoceni objekt državen, v zavest, da je to resnično bogastvo, na voljo občanom, ki ga odgovorno uporabljajo in zanj skrbijo.

Na drugi strani pa se šola mora dopolniti s takimi možnostmi, če hoče doseči vzgojne smotre in razvijati resnično široko kulturo. Stari kulturni domovi niso to: kulturna vzgoja je veliko širša. Ne gre le za vzgojo uporabnika knjige, gledališča, filma, temveč za kulturnega ustvarjalca v različnih ustvarjalnih možnostih. Tu se srečujeta delo in prosti čas v dialektičnem spletu nove kulture, potrebne sodobnemu človeku za zadovoljno življenje. V Baumheidu so navzlic bogatim možnostim še daleč od tega, kar naj bi tak center pomenil občanom. Pa si za sedaj tudi drugače pomagati ne morejo.

RUDI LEŠNIK

Pot k emancipaciji?

najmanj razvite na Hrvaškem. Postavljajo jo za zgled, njena akcija pa je predhodnica sedanje, ki jo začenjamo v vsej republiki. Verjetno bi bilo dobro, če bi pregledali, koliko denarja lahko solidarnostno prispevajo najbolj razvita središča, npr. Zagreb in Reka, ki sta bogati mesti in imata precej možnosti za ustvarjanje ustreznih delovnih razmer, za stanovanja in osebne dohodke. DJORDJE DJURIĆ

S seje skupščine Titovega sklada Jugoslavije

Titovi štipendisti opravičili zaupanje

Več kot 700.000 posameznih in kolektivnih članov Titovega sklada

— Leto 1977 je bilo leto uspeha Titovega sklada: Povečala se je množičnost pa tudi delo organov tega sklada je napredovalo. Titov sklad se je uveljavil kot zelo pomembna razredno-solidarnostna ustanova za štipendiranje mladih delavcev in delavskih otrok. — Tako je dejal na seji skupščine Titovega sklada Jugoslavije, ki je bila letošnjega 14. februarja v Nišu, dr. Boro Petkovski, vršilec dolžnosti predsednika skupščine. Pri delu skupščine so sodelovali delegati iz vseh naših republik in pokrajin.

Dr. Boro Petkovski je v svojih uvodnih besedah opozoril med drugim na množičnost vpisa in na izredne uspehe, ki jih dosegajo štipendisti Titovega sklada. Povedal je tudi, da je sedaj v Jugoslaviji več kot 700 tisoč posameznih in kolektivnih članov sklada; iz njihovega denarja prejema štipendije več kot 10 tisoč mladih delavcev, učencev in študentov. Če vemo, da je bilo v petih letih obstoja Titovega sklada zbranih več kot 250 milijonov din, potem lahko upravičeno trdimo, da postaja Titov sklad skrb vse naše samoupravne socialistične družbe. Kljub takim rezultatom pa po besedah dr. Petkovskega še vedno ni ravnotežja med tistimi, ki želijo postati člani Titovega sklada, in številom sedanjih članov. Treba se je bolj usposobiti za spremljanje želja delovnih ljudi in kolekti-

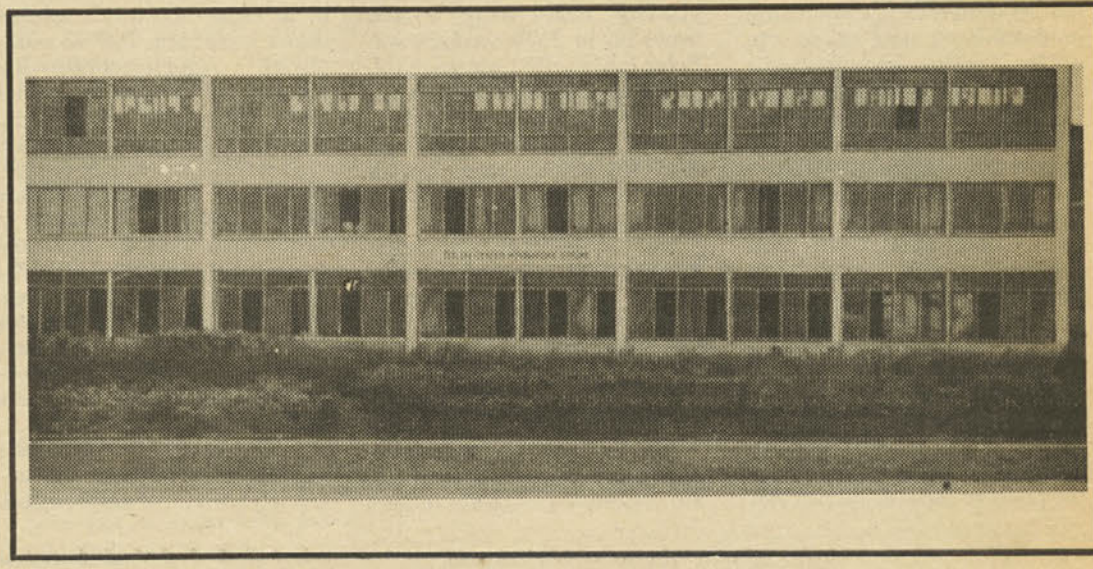
vov, ki bi se radi vpisali v sklad. Tako bo postala politika Titovega sklada sestavni del celotnega socialnega razvoja naše družbe.

Na seji skupščine so govorili tudi o spremembah in dopolnitvah pravilnika o enotnih merilih za izbor štipendistov Titovega sklada pa tudi pravilnika, ki uravnava postopek razpisa za izbor štipendistov. Zadnje besede o tem bodo izrekli na seji skupščine Titovega sklada letošnjega 24. maja v Beogradu.

V ožji Srbiji dobiva sedaj štipendijo iz Titovega sklada 3.400 mladih delavcev, učencev in študentov. Več kot 75 odstotkov jih je bilo ob koncu leta odličnih ali prav dobrih, 94 odstotkov pa jih je leto uspešno končalo. To dokazuje, da so štipendisti Titovega sklada upravičili zaupanje naše družbe in tovariša Tita. Zato si je treba prizadevati, da se do 11. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije včlanijo v ta sklad vse delovne in družbenopolitične organizacije ter skupnosti in da se podvoji število članov — posameznikov.

Udeleženci seje skupščine Titovega sklada Jugoslavije so podprli željo pripadnikov JLA, da se vključijo v dejavnosti in članstvo Titovega sklada. Ustanovili so delovno skupino, ki bo do prihodnje seje skupščine pripravila vse potrebno za njihov sprejem v članstvo.

TUGOMIR KOSTIĆ

RADIO IN ŠOLA

NIŽJA STOPNJA

24. marca: Josip Ribičič — Tinče in Binče
31. marca: Pomlad na dvorišču

SREDNJA STOPNJA

21., 22. marca: Izidor v različnih oblekah (glasba)
28., 29. marca: Živali, ki v naših gozdovih izumirajo

VIŠJA STOPNJA

21., 23. marca: Dežele severne Evrope — Danska
28., 30. marca: Jezuiti in kolegij v Ljubljani

NENAVADNI POGOVORI

29., 30. marca: Pohvala je pri uspešnem otroku lahko odveč

ZA SREDNJE ŠOLE

20. marca: Literarno ustvarjanje na Kosovu
27. marca: Hivzi Sulejmani »Nasršeni oblak«
22., 23. marca: Normativna etika II
29., 30. marca: Normativna etika III

Tinče in Binče

V oddaji se zgodba dvojčkov prepleta s pisateljevimi spomini na mladost, kot jih je zapisal v avtobiografskem delu »Moja mlada leta«.

GLAS I: Torej je res, da nam je v svojih knjigah popisal vsa svoja doživljanja...

GLAS II: Vsa tista, ki se jih je udeležil sam...

GLAS I: Se pravi, da ve tudi tisto o preganjanju Slovencev na Primorskem, kjer je bil pisatelj doma, o tem, kako se jim je pod fašističnim jarmom godila krivica, saj niso smeli ne govoriti, ne pisati, ne peti v svojem materinem jeziku.

BRALEC: O sebi in vsem tem, kako se je godilo Slovincem na Primorskem pod fašističnim škornjem in o tem, kako se je rod mladim temu med drugo svetovno vojno uprl, nam pripoveduje

Josip Ribičič, ki je bil, dokler je bil takšne rasti kot vi, fantič kot katerikoli s podeželja. Sicer je bil zelo radoveden za vse, kar se je dogajalo okoli njega in tudi predrzen, če je bila nanesla prilika...

(NEKAJ AKORDOV)

RIBIČIČ: Takrat, na pašnikih, smo se vsi pastirci združili, se pogovarjali o nemogočem in se kosali, kdo se bo s čim bolj ponašal. Med pastirci je bilo tudi dekletce, ki ga nismo preveč marali, ker se je le prerado bahalo. Tistega dne je reklo:

GLAS II: Moj brat Pepi je lani, ko še ni bil tako velik, zajahal našega junca in bežal z njim gor in dol po pašniku. Pa ni padel z njega, čeprav je junec na vso moč rital in bital z glavo sem ter tja... Ja, naš Pepi!

RIBIČIČ: Kar nas je bilo večjih, smo se spogledali, potem pa je dekletce znova izzivalo:

GLAS II: Pa dajte vi, če si upate!

RIBIČIČ: Dvignilo me je, bolj zaradi jeze, kot pa da bi se hotel postavljati. Popravil sem si hlače in dejal: »Jaz bom« in že hitel proti našemu juncu, ki se je pasel v bližini. Bal se nisem, ker sem vedel, da je junec krotak, da ne brca in ne bode. Bil je lep mlad junec, rjav in rdeče progast. Ko sem se mu približal in mu roko položil na hrbet, se še zmenil ni zame, samo koža mu je malce vtrepetala. Ojunačil sem se, skočil in ga zajahal. Junec je vtrepel.

Joža Zagorc

Pohvala je pri uspešnem otroku lahko odveč

OČE: Miha, tole spričevalo mi ni prav nič všeč.

MAMA: Daj mu, no, mir. Saj je bil tako priden.

OČE: Ne vtikaj se v moške zadeve, mati.

MATI: Tudi moj sin je, da veš, ne samo tvoj. Zelo sem zadovoljna z njim.

OČE: Ne bi raje počakala, da bi še fant kaj povedal?

MAMA: Prav, no, če že moram biti vedno tiho.

OČE: No, Miha, da slišimo tvoje mnenje.

MIHA: Mhm, ja, saj ni tako slabo spričevalo.

OČE: Tega ni nihče rekel.

MIHA: Potem ne vem, zakaj se sploh pogovarjamo o tem.

tal po vsem telesu ter presenečeno dvignil glavo. Trenutek nato je dvignil rep in zdirjal z menoj na hrbtu proti gošči na koncu pašnika. Metaló me je sem in tja, ko slabo privezano vrečo moke. Otročad je zagnala krik in vik in preplašeni junec je divje in visoko zarital. Ko da me je nevidna vzmet dvignila, sem mu zletel čez glavo in se znašel med robidovjem v grmovju. Tam sem nekaj časa klavrno ležal in s strahom pogledal, če mi junec ne sledi, da bi me nabodel. A junec se je že obrnil, ko da ni nič, in se mirno vrnil k čredi. Previdno sem se izmotal iz grmovja in skušal že od daleč prepiti smeh pastircv: »Pa sem ga le jahal!«

NEKAJ AKORDOV, KI IZ-ZVENE

GLAS I: Torej je bil Josip Ribičič prav tak kot vsak otročad, ali ne?

ljali nekaj klopi v šoli. Zato kar lepo povej — brez ovinkarjenja — kaj je vzrok, da je spričevalo takole, komaj še prav dobro.

MAMA: Gnjavator si, oče, da veš.

MIHA: Moram res povedati?

OČE: Laže ti bo.

MIHA: Nisem hotel biti odličnjak!

OČE: Lepa reč. In zakaj ne, mladi mož?

MAMA: Skromen je naš fantiček. Bo prihodnje leto spet odličnjak, a ne Mihec? Zlati!

OČE: Človek se neuspeha navadi prej kot uspeha in jaz ne verjamem, da je stvar tako preprosta. Poskusi razložiti, zakaj nočeš biti odličnjak. Zakaj nisi hotel postati odličnjak?

MIHA: Dosti mi je hvale! Kar naprej me vsi hvalijo. Mama, tudi ti oče, v šoli me sošolci postrani gledajo od same hvale in vsaj pol razreda me zafkava. Pravijo mi »miljenček«.

OČE: V šolo bom šel in se pogovoril s tvojo razredničarko.

MIHA: Nočem, da greš! Nočem! Drugi starši manj hodijo v šolo kot vidva.

MAMA: Mihec, očka ti hoče samo dobro.

MIHA: Vsi mi hočejo samo dobro. Ampak jaz hočem tudi kaj slabega, ne samo dobro. Vsi ste tako zlati. Ne maram vas. Drugi so drugačni, pa niso manj dobri.

OČE: Znižaj glas, fant! Pre-spimo. Mati, tu ga imaš. Razmisli obo. Zlasti ti, sin. Drugič se bomo mirno pogovorili.

Dežele severne Evrope

V drugem polletju letošnjega šolskega leta smo po dolgem času v radijsko šolo za višjo stopnjo spet vključili geografijo. Na sporedu bodo štiri oddaje iz geografskega ciklusa — od tega je ena že bila, druge tri pa se bodo razvrstile takole:

21. in 23. marca Danska,
18. in 20. aprila Norveška in
30. maja ter 1. junija F nska.

KITARA — ETUDA, NATO NEKAJ DIVJIH POTEGOV PO STRUNAH.

MIHA: (SE SPAKUJE): »Tako odlično roko za kitaro imaš, nekoč boš odlični kitarist.« — Zdaj sem pa za vsem letnikom zaostal. Vsi znajo več od mene. Ne gre mi in ne gre. V začetku mi je šlo. Potem pa kar naenkrat — konec. Tako dober spomin imam! Enkrat slišim in si zapomnim. Ampak samo besede. Pri kitari se je pa ustavilo. Od same hvale sem premalo vadil in zdaj sem v zaostanku kar za deset lekcij. Vsi so pred menoj. Le kako naj to povem očetu. Glasbena ni zastonj. Oče hoče tudi tu odlično. Pa je ni in je letos tudi ne bo. Saj sploh ne znam več igrati. Kar kri me prime v prste, ko vzamem kitaro v roko. Vseeno bom poskušal.

KITARA — brenkanje — slabo.

MIHA: Saj nima smisla. Prav gotovo me bodo izključili iz glasbene šole. Tega še mama ne bo prenesla. Saj se le dela, da ji je vseeno. Očeta se boji. Oče, (ZAJOKA) kaj res ne boš prenesel, da ne bom odličen pri vsem, kar sta mi naložili? Si bil ti vedno in povsod odličen? Mama me je v šoli toliko hvalila, da mi je učiteljica naročila še nastop na šolski proslavi. Vsaj tisto se morem naučiti. Je rekla, da sem tudi dober glasbenik in zdaj... zdaj bo še ena sramota več. Moram se prebiti skozi tole. Moram.

ARMADA SMO VSI

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita v vzgoji in izobraževanju

Pri uri predavanja na vojaški akademiji (Foto: Mile Petrovič)

Zasnovo splošne ljudske obrambe in samozaščite pojmu-jemo kot sodelovanje vseh družbenih sil in sredstev v sistemu obrambe in zaščite. To pomeni, da je tudi vzgojnoizobraževalna dejavnost neločljiva sestavina splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Kakšen bo delež vzgojnoizobraževalne dejavnosti pri vsem tem, je odvisno predvsem od tega, kako in koliko so se organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti vzgoje in izobraževanja pravočasno zavzele za izpolnjevanje nalog s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v miru in vojni.

Pomen dejavnosti vzgoje in izobraževanja v splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti se ocenjuje predvsem po tem, koliko ta dejavnost prispeva k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, k povečanju produktivnosti dela in razvoju družbe. Posebna vrednost vzgoje in izobraževanja je v tem, da prispevata k širjenju znanstveno-marksističnega pogleda na svet, dvigata tehnično kulturo ter moralno politično in domoljubno zavest prebivalstva in mladega rodu — s tem, da se zvišuje raven splošnega in strokovnega izobraževanja in vzgoje, pa tudi s seznanjanjem o smotrih in značilnostih splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Pomembnost vzgojnoizobraževalne dejavnosti za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito najbolj ponazarjajo tile podatki: sedaj se šola več kot

štiri milijone učencev in študentov; v vzgoji in izobraževanju je zaposlenih približno 390.000 kadrov raznih profilov, ki se ukvarjajo z vzgojnoizobraževalno in raziskovalno dejavnostjo. V Jugoslaviji dela okrog 13.400 osnovnih in 2000 srednjih šol. Poleg teh je še 581 posebnih šol, 1150 šol za izobraževanje odraslih, 230 za dopolnilno izobraževanje, več kot 280 višjih in visokih šol ter fakultet, na katerih študira približno 400.000 rednih in izrednih študentov.

Vse to zahteva ustrezno organiziranost in pripravljenost za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Na to je treba pripraviti: prosvetne delavce, učence in študente, objekte in sredstva, materialno zagotoviti in izrednih študentov.

Kadar gre za vprašanje organiziranosti vzgojnoizobraževalnih organizacij v splošni ljudski

obrambi in družbeni samozaščiti, je treba upoštevati splošne ocene v občinah, kjer so posamezne vzgojnoizobraževalne organizacije in jih opredelijo glede na razmere in možnosti. To velja še posebno za odnose v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, ki nadaljujejo delo v vojnih razmerah (v sedanjih in vojnih lokacijah), za določanje rokov, v katerih se bo delo nadaljevalo, način zaščite učencev, študentov, učnega in drugega osebja, knjižnic, kabinetov, uravnavanje dela na novih območjih, način in čas preselitve ipd.

Zato je nujno, da poišče vsaka vzgojnoizobraževalna organizacija najustreznejši način organi-

ziranosti glede na vlogo, ki ji je namenjena.

Posebno mesto in pomen imajo dejavnosti naprednih sil pri podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Te sile morajo v vzgojnoizobraževalnih organizacijah spodbujati in razvijati sodelovanje vsakega delavca pri pripravi na splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ga spoznavati z organizacijo sistema tako, da bo vedel, kakšna je njegova vloga v obrambnem mehanizmu, in da je ob tem treba ohraniti pred sovražnikom tajnost pomembnih podatkov. Tako bo mogoče doseči in razviti odgovornost in mobilnost delavcev v boju proti vsem nosilcem

protisocialističnih sil in sovražnega delovanja.

Celotna problematika na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite mora biti urejena s predpisi v samoupravnih aktih vzgojnoizobraževalnih organizacij in aktih samoupravnih interesnih skupnosti, izoblikovanih za posamezne stopnje vzgoje in izobraževanja ter njihovih zvez.

V ustavi je zapisano, da je nedotakljiva in neodtujljiva pravica in dolžnost delovnih ljudi in občanov, da ščitijo in branijo neodvisnost, samostojnost, teritorialno celotnost in z ustavo zagotovljeno družbeno in politično ureditev. Glede na to se organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije pripravljajo za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, zagotavljajo denar ter opravljajo druge pomembne naloge, za katere so odgovorne. Razumljivo je, da zagotavljajo denar za financiranje priprav za splošno ljudsko obrambo in delo v vojnih razmerah — v skladu s svojimi možnostmi. Posebno mesto pri tem ima načrtovanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, saj je od kakovosti načrtovanja najbolj odvisen nadaljnji razvoj teh dveh področij. Načrtovanje mora biti sestavina dolgoročnih, srednjeročnih in sprotnih načrtovanj. Prav tako pomembni sta kadrovska problematika ter stopnja poučenosti in usposobljenosti delovnih ljudi v vzgojnoizobraževalni dejavnosti za uspešno opravljanje del in nalog na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Ustrezno in pravočasno reševanje nakazanih vprašanj in problemov je v marsičem odvisno od tega, kako in koliko sodelujejo vzgojnoizobraževalne organizacije z drugimi samoupravnimi organizacijami, organi in skupnostmi.

TEMELJNE UGOTOVITVE IN OCENE

Glede na povedano lahko takole ocenimo razmere na tem področju:

Dosedanje akcije, ki so jih spodbudili vodstvo zveze komunistov, družbenopolitične organizacije, skupščine socialističnih republik in pokrajin ter zvezna skupščina in njeni organi na temelju sklepov 10. kongresa ZKJ, ustav, zakona o združenem delu in drugih dokumentov, so dobile v praksi veliko podporo; podprli so jih tudi delovni ljudje, zaposleni v vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Dosedanja izmenjava izkušenj je opozorila na pozitivne dosežke, na nekatera neresena vprašanja in na nadaljnje smeri reševanja.

Priprave vzgojnoizobraževalnih organizacij za delo in dejavnosti v morebitni vojni potekajo različno hitro. Precejšnji razločki so v organiziranosti, uspešnosti normativnega urejanja predpisov, stopnji podružbljanja, neposrednega sodelovanja z organi in organizacijami samoupravnih interesnih skupnosti, kadrovske usposobljenosti itn.

Uspešnost reševanja nakazanih vprašanj in problemov je odvisna med drugim od objektivnega položaja vzgojnoizobraževalnih organizacij glede na funkcije v vojni (ali njihovo delo med vojno preneha ali ne), od ocene potreb posameznih dejavnosti v občinah, od jasnosti stališč o delu v vojni, pa tudi od tega, koliko so subjektivne sile na raznih ravneh vzgoje in izobraževanja in v posameznih krajih pripravljene sodelovati.

Na splošno lahko rečemo, da je bila v preteklem letu tem vprašanjem namenjena velika pozornost in da so doseženi lepi uspehi. Ti so vidni predvsem pri organiziranosti, normativnem urejanju, podružbljanju, financiranju in načrtovanju.

LUKA O. BROČETA

zavarovalna skupnost triglav n. sol. o.

ŠOLSKI MLADINI IN STARŠEM

Nesreča nikoli ne počiva

**- NITI S SKRAJNO PREVIDNOSTJO SE JI
NI MOGOČE IZOGNITI !**

Zaradi mladostne neizkušenosti je mladina še bolj izpostavljena nesrečam kot odrasli, posledice teh nesreč pa so nemalokrat tako hude, da prizadenejo ne samo mladino, temveč tudi starše. Vselej pa so nesreče povezane z izrednimi stroški zaradi dolgotrajnega zdravljenja ali celo zaradi kakšnih hujših posledic. PROTI POSLEDICAM NESREČ IN NEZGOD — V GMOTNEM SMISLU — SE JE MOGOČE ZAŠČITITI LE Z ZAVARO-VANJEM!

Nezgodno zavarovanje šolske mladine je najcenejša oblika nezgodnega zavarovanja. Popolnoma zadovoljuje vse potrebe, po zavarovalni zaščiti učen- cev osnovnih in srednjih šol in študentov ob nezgodah, ker daje gmotno po- moč tedaj, ko je najbolj potrebna. Pri ZAVAROVALNI SKUPNOSTI TRIGLAV je zavarovanih zato že 300.000 učencev osnovnih in srednjih šol ter študen- tov. ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV pri tem zavarovanju ne prič- kuje in tudi nima ugodnega finančnega rezultata. Želi samo to, da mladina spozna namen in pomen nezgodnega zavarovanja; že pri mladini želi utrditi prepričanje, da je le z nezgodnim zavarovanjem mogoče omiliti posledice nezgod in da nezgodno zavarovanje lahko samo koristi.

Nezgodno zavarovanje doseže svoj namen le, če je zavarovalnina, ki jo iz- plača zavarovalna skupnost ob nezgodi, primerno visoka, zato se v letošnjem šolskem letu tudi vi odločite za najvišje zavarovanje!

Za malenkostno premijo, ki jo je treba plačati v začetku šolskega leta, je uče- nec osnovne ali srednje šole ali študent zavarovan vse šolsko leto in med počitnicami za tele zavarovalne vsote:

	ZAVAROVALNE VSOTE (v dinarjih) ZA:			LETNA PREMIJA din
	SMRT	INVALIDNOST	DNEVNI PRISPEVEK	
A	20.000.—	80.000.—	17.—	25.—
B	17.000.—	56.000.—	20.—	20.—
C	12.600.—	42.000.—	15.—	15.—
D	8.400.—	28.000.—	10.—	10.—

Vsak se lahko zavaruje po enem od navedenih načinov.

Če zavarovanec zaradi nezgode umre, izplača zavarovalna skupnost takoj celo zavarovalno vsoto za smrt. Celotno zavarovalno vsoto za invalidnost izplača zavarovalna skupnost, če postane zavarovanec popolni invalid, del te vsote pa, če postane zavarovanec delni invalid (npr.: 70% za izgubo cele roke). Dnevni prispevek se izplača za vsak dan nesposobnosti za šolsko delo — če je trajala več kot 10 dni — vendar največ za 100 dni.

STARŠI! Poskrbite, da bodo vaši otroci tudi letos plačali premijo, da bodo deležni zaščite, ki jo daje nezgodno zavarovanje šolske mladine pri ZAVAROVALNI SKUPNOSTI TRIGLAV!

Težave glasbenega šolstva

V Litiji so ustanovili glasbeno šolo leta 1954 na pobudo mnogih staršev, mladine in takratne pred- dilniške godbe na pihala. V več kot dvajsetletnem delovanju je doživljala mnoge organizacijske spremembe in krize, kljub temu pa je ves čas uspešno opravljala svoje vzgojnoizobraževalno pos- lanstvo.

V Litiji potrjujejo, da je seda- nji sindikalni pihalni orkester (naslednik nekdanje godbe) ka- drovsko povsem odvisen od glasbene šole, saj se v njej vzga- jajo njegovi kadri: vsi trobilci, pihalci in deloma harmonikarji so člani tega ansambla. Razvese- ljiv je podatek, da pet mladih Li- tijanov nadaljuje šolanje na Za- vodu za glasbeno in baletno izo- braževanje v Ljubljani: dva sta na klavirskem oddelku, po eden pa na harmonikarskem, balet- nem in teoretskem.

V tem šolskem letu je sprejela šola 76 učencev, od katerih se jih 30 uči harmoniko, 23 klavir, 15 klarinet, 4 trobento, 2 rog, po 1 pa pozavno in flavto. Prijav je bilo več, toda zaradi prostorskih in finančnih težav so morali vpis omejiti. Največ gojencev je iz Li- tije, drugi so iz Šmartna, Ga- brovke in Kresnice.

Poleg pouka posameznih in- strumentov imajo na šoli še har- monikarski orkester in dve ko- morni zasedbi. Člani teh skupin uspešno sodelujejo na javnih produkcijah, na proslavah v osnovnih šolah, na tekmovanjih in revijah, enkrat letno pa pri snemanjih na RTV Ljubljana. Potem, ko so odprli novo osnovno šolo na Graški Dobravi, je dobila glasbena šola svoje nekdanje prostore, ki jih je pred leti odstopila posebni šoli, ven- dar bi sedaj potrebovala vsaj še dva: za pouk klavirja in za vaje harmonikarskega orkestra. Po- novno bi v šoli radi uvedli ba- letno dejavnost, za katero je ve- liko zanimanje, vendar je poleg denarja težava tudi v tem, kako dobiti ustrezen prostor.

Instrumenti, ki jih ima šola, so zastareli. Premore dva klavirja, tri pianine, ene električne orgle, harmoniki, klarineta in zvočno tablo; vse druge instrumente mo- rajo kupiti starši sami, le pihala in trobila si učenci lahko sposo- dijo pri pihalnem orkestru.

Šolo pestijo tudi kadrovske te- žave; primanjkuje jim učiteljev, saj za šolanje glasbenih pedago- gov več let ni bilo štipendij. V zadnjem času so se razmere izboljšale; sedaj se šolajo na Za- vodu za glasbeno in baletno izo- braževanje v Ljubljani štirje litij- ski štipendisti. Od sedmih glas- benih učiteljev sta le dva redno zaposlena. V prihodnje si bo vodstvo šole moralo prizadevati, da bo redno zaposlilo vsaj še enega učitelja.

Tudi mladi iz drugih krajev, predvsem iz Jevnice, Dol, Save in

Vač bi se radi vpisali v glasbeno šolo, vendar jih le-ta ne more sprejeti, saj je premalo prostora in denarja. Že letos je morala skrajšati program in precej povišati šolnino, ker ji izobraževalna skupnost ni odobrila predvide- nega denarja. Tako plačujejo učenci v Litiji skoraj najvišjo šolnino v Sloveniji. In če vemo, da žrtvujejo mladi glasbeniki prosti čas za sodelovanje na mnogih prireditvah, je nevz- držno in družbeno neopravičljivi- vo, da zahtevamo od njih toliko denarja. Izobraževalna skupnost bo morala ob pomoči kulturne skupnosti poiskati tako rešitev, ki bo družbeno sprejemljiva in bo omogočala slehernemu spo- sobnemu mlademu človeku šo- lanje v glasbeni šoli — ne glede na njegov socialni položaj.

BORIS ŽUŽEK

Tečaj za učitelje tehnične vzgoje

Letošnjega 30. januarja je or- ganizirala mestna Zveza organi- zacij za tehnično kulturo Ljub- ljane v dogovoru z Zavodom SRS za šolstvo, tridnevni začetni in nadaljevalni tečaj za učitelje tehnične vzgoje in mentorje pro- stovoljnih dejavnosti v tehničnih krožkih osnovnih šol.

Oba tečaja sta bila primerna tudi za vodje tehničnih krožkov celodnevni šol, torej za usmer- janje mladine v klube mladih tehnikov. Učitelji so najprej po- slušali teoretični del tečaja, nato pa je sledilo praktično delo v elektrotehnik, radiotehnik, ra- ketni tehniki in letalskem mode- larstvu.

Letošnjih težav se je udele-

žilo 24 učiteljev tehnične vzgoje s širšega ljubljanskega območja. V začetnem in nadaljevalnem te- čaju so učitelji spoznali tudi smernice za širjenje tehnične kulture med srednješolci.

Zadnjih nekaj let je postalo pomanjkanje strokovno uspo- sobljenih vzgojiteljev za vodstvo klubov mladih tehnikov že dokaj zaskrbljujoče. Lanskoletni tečaj in letošnja tečaja, ki sta potekala v Osnovni šoli Danila Kumar v Ljubljani, sta udeležencem na- kazala pot, po kateri bodo laže uresničevali svoja hotenja — ob pomoči Mestne zveze organizacij za tehnično kulturo Ljubljane.

BOŠTJAN NOVŠAK

Na šoli Tone Čufar na Jesenicah prizadevno in uspešno deluje pionir- ski pevski zbor. Zanj skrbi organizacijsko in glasbeno pedagoginja Mira Mesarič. Zbor nastopa na vseh šolskih proslavah in zelo pogosto tudi na raznih sprejemih, svečanostih, podelitvah priznanj in kulturnih prireditvah. Na sliki: Pionirski pevski zbor Osnovne šole Tone Čufar poje na proslavi ob dnevu žensk.

(Besedilo in foto: B. B.)

Prometna vzgoja v škofjeloški občini

Komisija za izvajanje pro- metne vzgoje v šolah pri svetu za preventivo in vzgojo občinske skupščine Škofja Loka je na zad- nji seji ocenila izvajanje prometne vzgoje v vzgojnovarstvenih in vzgojnoizobraževalnih organiza- cijah škofjeloške občine v prvem polletju letošnjega šolskega leta. Ugotovila je, da je bila ta vzgoja načrtna le v sedmih vzgojnovar- stvenih organizacijah. V posebni osnovni šoli Škofja Loka je še niso organizirali, v petih osnov- nih šolah pa je bila odvisna od prizadevnosti posameznikov. Izmed štirih srednjih šol so imeli dobro organizirano prometno vzgojo le učenci Šolskega centra za kovinarsko in avtomehansko stroko.

Za uresničitev programa pro- metne vzgoje v vzgojnovarstvenih organizacijah skrbi vzgojiteljica Zlata Ramovš. Te dni bodo dobili ustrezna učna pomagala (pro- metni znaki, skiroji, kolesa itn.) in povsem izpolnili program prometne vzgoje v vzgojnovar- stvenih ustanovah.

Za praktično prometno vzgojo bi morali poskrbeti tudi v posebni osnovni šoli. Žal komisija ni do- bila od mentorice podatkov o delu. Člani komisije menijo, da na tej šoli niso namenili prometni vzgoji ustrezne pozornosti.

Nič boljši ni položaj na petih osrednjih osnovnih šolah v škof- jeloški občini, ki jih obiskuje okrog pet tisoč otrok. Svet za pre- ventivo in vzgojo je opremil vse šole s potrebnimi učili, manjka pa učiteljev. Komisija meni, da bi bili sedanji mentorji lahko orga- nizatorji prometne vzgoje, pri sami dejavnosti pa bodo morali pomagati vsi prosvetni delavci. Tudi vodstva šol bi morala več in

nenehno pomagati.

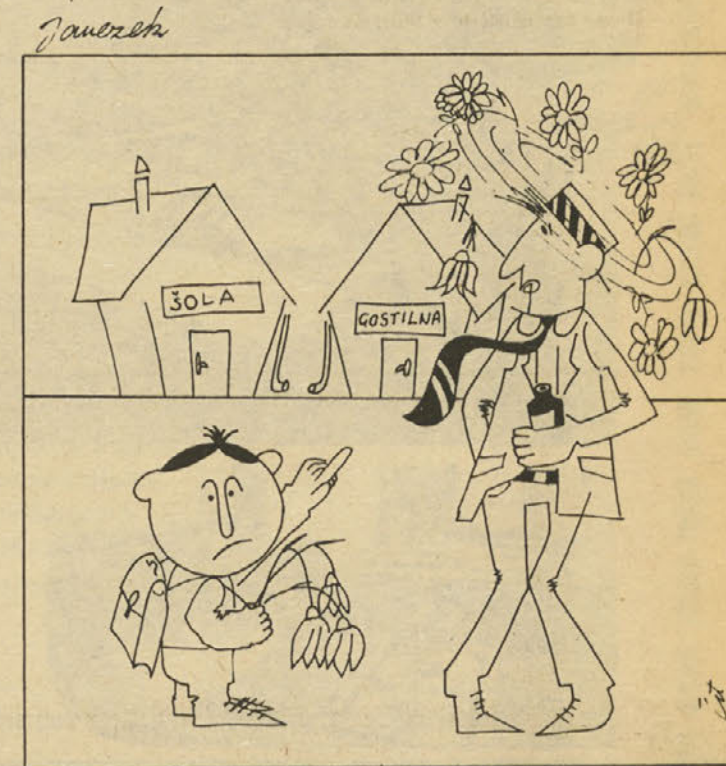
To polletje bodo na osnovnih šolah izvedli tekmovanje »Kaj veš o prometu?«. Lani se ga je udele- žilo okrog 4.500 učencev in učenk.

Manj osnovnošolcev kot prejš- nja leta se bo odločilo za opravl- janje kolesarskega izpita. Men- torji prometnih krožkov menijo, da je vzrok za manjše zanimanje za kolesarske izpite tudi v slabem izpolnjevanju 30. člena zakona o prometu, po katerem naj bi milič- niki preverjali otroke — kolesar- je, če imajo opravljen kolesarski

izpit.

Na srednjih šolah bo, kakor so obljubili mentorji, zaživela pro- metna vzgoja v tem polletju. Tako bo na gimnaziji Boris Ziherl Škofja Loka, v Lesnem šolskem centru in Čevljarskem šolskem centru v Žireh. Tudi ti bodo pri- pravili tekmovanje »Kaj veš o prometu?«. Razumljivo je, da je med srednješolci precejšnje za- nimanje za opravljanje vozni- škega izpita B kategorije.

S. J.

Črt Masten: Preusmerjeno izobraževanje

CERTUS

MARIBOR

**TOZD
AVTOBUSNI
MEDKRAJEVNI
PROMET
TURIST AGENT**

sprejema naročila
za posebne vožnje
z avtobusi in organizira
strokovne ekskurzije

Priporoča se poslovalnica TURIST AGENT
Maribor, Partizanska cesta 46

tel.: 25-361

Instalacije Grosuplje p.o.

GROSUPLJE, ADAMIČEVA 51 — TELEFON: 771 031 — TRKOČI RAČUN: 50130-001-31182

Za
vzgojnovarstvene zavode,
osnovne, srednje, višje
in visoke šole ter domove
učencev in študentov

opravljamo instalacije

- centralnih kurjav
- vodovodov
- plina
- prezračevanja
- stavbnega kleparstva
- izolacije.

Natančne podatke o cenah, rokih in pogojih dobite osebno, pisмено ali telefonsko.

SKOMPASOM NA DIDACTA EURODIDAC BRUXELLES 10.—14. aprila 1978

I. Štiridnevno kombinirano potovanje avtobus—letalo

ODHOD: 8. aprila

1. dan: Odhod ob 6. uri zjutraj iz Ljubljane. Vožnja čez Korensko sedlo, mimo Beljaka in po novi TURSKI avtocesti mimo Salzburga in Münchna do Stuttgarta. Namestitev v hotelu, večerja in prenočišče.
(Poseben avtobus pelje iz Celja ob 5. uri in iz Maribora ob 6. uri. Vožnja čez Avstrijo skozi München do Stuttgarta.)
2. dan: Po zajtrku kratek ogled Stuttgarta in potovanje po avtocesti do Karlsruhe, dalje skozi Saarbrücken v veliko kneževino LUKSEMBURG. Postanek v glavnem mestu. Sledi vožnja v Belgijo, proti večeru boste že v Bruslju. Namestitev v hotelu, večerja in prenočišče.
3. dan: Po zajtrku ogled mesta (Grand Place, Maneken Pis, Sodna palača), nato še ogled WATERLOOJA — prizorišča Napoleonovega poraza. Popoldne ogled razstave DIDACTA. Pred vrnitvijo v mesto še ogled ATOMIUMA — simbol svetovne razstave 1958. Prevoz v hotel, večerja in prenočišče.
4. dan: Po zajtrku nadaljnji ogled razstave DIDACTA. Ob 18.30 uri avtobusni prevoz na letališče in ob 20. uri polet letala DC-9 INEX ADRIA-AVIOPROMET na letališče Brnik. Med poletom osvežilni napitek. Pristanek ob 21.35 uri na Brniku. Po opravljenih carinskih in obmejnih formalnostih še avtobusni prevoz v Ljubljano in v Maribor (posebno doplačilo)

II. Štiridnevno kombinirano potovanje letalo—avtobus

ODHOD: 13. aprila

1. dan: Ob 5.30 uri prevoz na Brnike in ob 7. uri polet z letalom INEX ADRIA-AVIOPROMET v Bruselj. Pristanek ob 8.40 uri, ogled WATERLOOJA, nato še ogled mesta Bruslja. Sledi prevoz na razstavo in ogled DIDACTE. Proti večeru vrnitev v mesto, namestitev v hotelu, večerja in prenočišče.
2. dan: Zajtrk, celodnevni ogled razstave DIDACTA. Večerja in prenočišče.
3. dan: Zajtrk in odhod — vožnja z avtobusom v veliko kneževino LUKSEMBURG, skozi Saarbrücken, Karlsruhe do Stuttgarta. Namestitev v hotelu, večerja in prenočišče.
4. dan: Po zajtrku ogled Stuttgarta, nato potovanje mimo Münchna in Salzburga ter po novi TURSKI avtocesti proti Ljubljani in Mariboru.

CENA POTOVANJA ZA KOMBINIRANI PROGRAM JE: 4.200.— din

III. Tridnevno potovanje s posebnim letalom v obe smeri

ODHOD: 11. aprila

1. dan: Ob 5.30 prevoz na letališče Brnik in ob 7. uri polet letala v Bruselj. Pristanek ob 8.40 uri. Sledi prevoz v mesto in na razstavo. Zvečer prevoz v hotel, namestitev, večerja in prenočišče.
2. dan: Celodnevni obisk razstave. Zajtrk, večerja, prenočišče.
3. dan: Zajtrk. Ogled Waterlooja in ogled Bruslja, popoldne možnost ogleda Genta. Ob 18.30 uri odhod na letališče in ob 20. uri polet z letalom DC-9 v Ljubljano. Pristanek na Brniku ob 21.35 uri. Po opravljenih obmejnih in carinskih formalnostih še avtobusni prevoz v Ljubljano, oziroma v Celje in Maribor (posebno doplačilo).

CENA POTOVANJA JE: 3.900.— din

Prijave sprejemajo vse poslovalnice Kompassa do 20. marca 1978 ali dokler bodo prosta mesta v letalu.

Kompas Poslovalnica Ljubljana
Miklošičeva 11, tel. 327-761
Titova 12, tel. 20-032

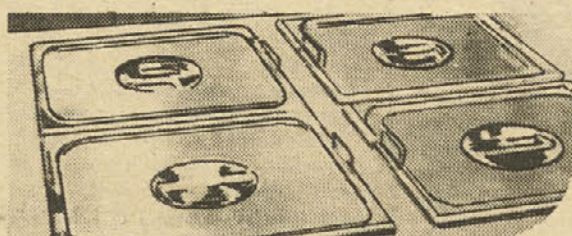
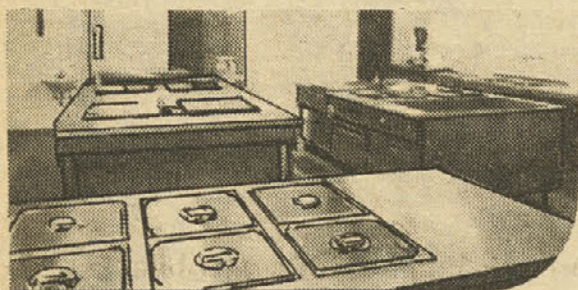
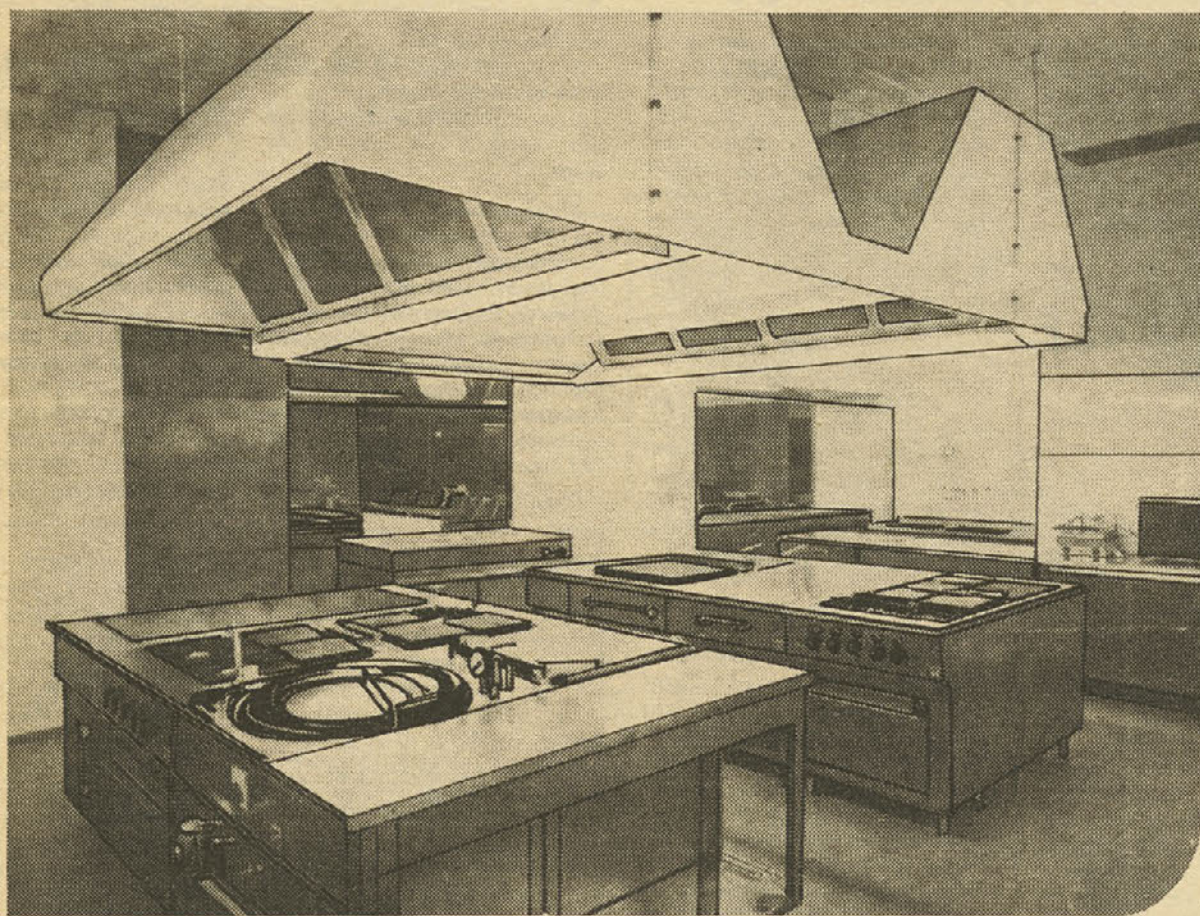
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

KOVINASTROJ

TOVARNA GOSTINSKE OPREME

61 290 · GROSUPLJE · Adamičeva c.36 · tel.: 771-411, 771-026

Tovarna KOVINASTROJ že več kot 15 let izdeluje kakovostno kovinsko kuhinjsko opremo za gostinstvo in podobne dejavnosti. Kakovost in uporabnost izdelkov te tovarne potrjujejo prodajni uspehi, ki jih je dosegla na domačem in tujem tržišču, pa tudi številna priznanja in diplome, ki jih je prejela tovarna na vseh pomembnejših jugoslovanskih razstavah in številnih mednarodnih sejmi.

Tovarna KOVINASTROJ izdeluje nerjavečo kovinsko opremo za kuhinje s pomožnimi prostori, samopostrežne linije ter izdajne, točilne in druge pulte. Z njenimi izdelki so opremljeni: hoteli, restavracije in drugi gostinski objekti — samopostrežne restavracije družbene prehrane — vzgojnoizobraževalni in vzgojnovarstveni zavodi — bolnišnice, zdravilišča in domovi.

Izdelki te tovarne so razvrščeni v tri glavne skupine. To so: toplotni, hladilni in nevtralni elementi.

Na voljo so vam tudi kuhinjski stroji in kuhinjski pribor. Izdelke tovarne KOVINASTROJ odlikujejo: najboljša uvožena nerjaveča pločevina — kakovostni toplotni, hladilni in regulacijski sistemi — različni pogonski sistemi — plin, elektrika, para — uporabnost, trpežnost in lep videz.

Izdelke prodajamo po konkurenčnih cenah, vedno pa lahko kupite tudi rezervne dele.

Za vse izdelke KOVINASTROJ je zagotovljeno enoletno jamstvo, organizirano in kakovostno servisno vzdrževanje, na voljo je tehnični servis za montažo, namestitev in uravnavanje.

Pri projektiranju šol in vzgojnovarstvenih zavodov so vam na voljo brezplačne storitve našega projektivnega biroja.

Informacije o izdelkih tovarne KOVINASTROJ dobite v specializiranih trgovskih podjetjih v vseh večjih mestih države, posebno pri

— predstavništvu KOVINASTROJ — BEOGRAD, ul. »27. marta«, št. 38

— predstavništvu KOVINASTROJ — OPATIJA, Matulji, št. 19a in vseh predstavništvih tovarne LTH Škofja Loka.

V SEDMI
ŠTEVILKI
PIONIRJA

OD JUŽNEGA DO SEVERNEGA TEČAJA, VMEŠ PA OBILICA ZANIMIVOSTI

Vas mika daljna Antarktika? V besedi in sliki lahko v novi številki Pionirja sledite zanimivostim iz zgodovine antarktičnih raziskovanj, zlasti dramatičnemu dvoboju za osvojitev južnega tečaja. Nenavaden, edinstven je posnetek južnega tečaja iz zraka (v stalni Pionirjevi rubriki Svet tam spodaj). Zima se poslavlja, a mraza najbrž še ne bo konec. Zaradi mraza pa tokrat nekaj o toploti: v rubriki Mali muzej kramlja Hanka Štular, kustosinja Narodnega muzeja v Ljubljani, o pečeh od nek-daj do danes. Iz gradiva za prvi priročnik o likovni vzgoji v osnovnih šolah objavlja Pionir v tej številki vse o kiparstvu. Avtor, akademski slikar in likovni pedagog Ivo Mršnik, ilustrira svoj prispevek z mnogimi zgledi, zlasti z izdelki učencev. Mladim arheologom, ki letos pri Klubu radovednih raziskujejo Ljubljansko barje, pa vsem, ki jih zanima davna preteklost, je namenjen članek Davorina Vuge Arheologija, most do sive davnine: od prvih arheoloških raziskovanj po svetu in pri nas, mimo odkritja homerske Troje in Miken do izkopavanj na Barju in drugod, skratka, od slavnega Heinricha Schliemanna do Jerneja Pečnika, enega najbolj marljivih starinoslovcev-samoukov pri nas. Z naslovne strani se radovedno ozira mlad medvedek. Priljubljeni vrsti portretov živali — naših starih znancev se je ježu, lisici in veverici pridružil še kosmatinec. Najbrž bodo tudi o medvedu — kot o vseh doslej obravnavanih živalih — vedeli otroci mnogo zgodbic: mikavna snov za govorne vaje, nemara pa tudi za živo razpravljanje pri pouku biologije in spoznavanju narave kakor tudi v krožkih. Da, v krožkih, Pionir objavlja v tej številki veliko nagradno tekmovanje krožkov in nanj bi ponovno radi opozorili mentorje! Ko smo že pri razpisih, moramo omeniti še literarni natečaj za znanstvenofantastične zgodbe. Otroška domišljija, kot je znano, ne pozna meja, seveda pa je pomoč pedagogov nujna. S to pomočjo pa bo najbrž odmev na ta razpis velik. Tak je na primer odmev na letošnjo raziskovalno nalogo Najdebelejša drevesa v domačem kraju, velik odmev pa je zbudila tudi lanska naloga, ko so učenci opazovali naše ptice. O uspehih teh opazovanj poroča Pionir v tej številki. V Pionirju pa je, kot vselej, še kup zanimivosti poleg stalnih rubrik, ki jih mladi bralci nestrno pričakujejo iz meseca v mesec. Tako je morda kar odveč, če za konec napišemo, da Pionirja toplo priporočamo. Vsi, ki poznajo ta mladinski poljudno-znanstveni list, nedvomno enega najlepših pri nas, ga z veseljem prebirajo. Z vašo nadaljnjo pomočjo, spoštovani pedagogi in mentorji, s pomočjo, ki je bila doslej ves čas res zgledna, bo Pionir še boljši. Takšnega pa ne bi smel pogrešati noben radoveden šolar ali mladi raziskovalec-krožkar!

PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR — PIONIR —

interexport POTOVALNA AGENCIJA
LJUBLJANA
INEX
PE-

61 000 LJUBLJANA, TITOVA 25, YUGOSLAVIA,
TEL. 061/312995, 327947,

62000 Maribor, Volkmerjev prehod 4, Yugoslavia,
tel. 062/24 571, 24 572

Po ugodnih (čarterskih) cenah
organiziramo letalske izlete:

TUNIZIJA, odh. 20., 22., 24., 27. aprila; 2., 7., 10., 15., 17.,
22., 24., 28. maja

ATENE, odh. 13., 15., 29. aprila

ATENE — KRETA, odh. 18. in 25. aprila

KRETA, odh. 22. aprila

ISTANBUL, odh. 20., 22., 24., 26., 28., 30. aprila

MADRID — TOLEDO, odh. 22. aprila

ANDALUZIJA, odh. 30. aprila

ANDALUZIJA — MADRID, odh. 8. maja

SKANDINAVIJA, odh. 27. aprila

OTOK ELBA, avtobus, odh. 27. aprila

AZURNA OBALA, avtobus, odh. 27. aprila

Z nami lahko letujete v domovini, v Tuniziji in
v Grčiji — po lanskoletnih cenah.

Za delovne kolektive organiziramo izlete po željah in
strokovna potovanja. Prosimo za pravočasna na-
ročila.

UPOKOJENCEM, ki letujejo z nami v Tuniziji me-
seca maja, dajemo 10-odstotni popust.

Tudi letos organiziramo

TEČAJE ANGLEŠČINE

v Veliki Britaniji.

ZB

ZALOŽBA BOREC, Miklošičeva 28/I, 61000 Ljubljana — tel. 320-476

ZGODOVINSKA SLIKANICA

vam bo prikazala pomembne dogodke iz naše preteklosti, seznanjala vas bo
z zgodovino, predvsem z obdobjem iz narodnoosvobodilnega boja in revo-
lucije. Besedilo so prispevali avtorji, ki so te čase sami doživeli, barvne ilu-
stracije pa smo zaupali našim priznanim slikarjem.

LEOPOLD SUHODOLČAN — ACO MAVEC

ZGODILO SE JE ŠESTEGA APRILA

IVO ZORMAN — MARJAN MANČEK

NAŠI KURIRJI

FRANCE FILIPIČ — ŠTEFAN PLANINC

POHORSKI BATALJON

IVO ZORMAN — IVE ŠUBIC

UPORNE DRAŽGOŠE

IVO ZORMAN —
MARJANCA JEMEC-BOŽIČ

BOLNIČARKA VIDA

NAROČILNICA
KURIRČKOVA ZGODOVINSKA SLIKANICA

Naslov naročnika:
..... (pošta)

Naročam(o): izv. Pohorski bataljon
..... izv. Zgodilo se je šestega aprila
..... izv. Uporne Dražgoše
..... izv. Bolničarka Vida
..... izv. Naši kurirji

Cena posamezne slikanice je 46,00 din.

Datum: Podpis naročnika

Naročite pa jih lahko pri Založbi »BOREC« v Ljubljani,
Miklošičeva 28.

Ustvarjalnost in odnos do dela

Minili so časi, ko so bili v šolah zadovoljni s pridnim učencem, s takim, ki si je zapomnil kopico podatkov in gradiva. Sodobni načini življenja zahtevajo veliko več: ob spoznanju bistvenega je treba spreminjati stvari in sebe ter ustvarjati novo. To pa ni preprosto: znati se je treba med množico možnosti, poiskati prave podatke, jih povezati, razčleniti in uporabiti. Vse to zahteva tudi drugačno vzgojo: ne samo ponujene podatke dojeti in si jih zapomniti, temveč hkrati odkrivati nove, misliti, odbrati, ustvarjati. Potrebne so drugačne vzgojne oblike in načini: učenec je iskalec in ustvarjalec skupaj z učiteljem. Pedagog je dolžan organizirati takšno vzgojno okolje, da učenec postopoma ustvarjalno odkriva resnice in spoznanja, ki so sicer odraslim že samoumevna, otrok pa si jih šele pridobiva. Kakovost takega učenja pa ni odvisna le od logike učiva, temveč zelo veliko tudi od odnosov med subjekti v vzgoji, ki omogočajo tovariško ustvarjalno sodelovanje. **Samoupravni odnos so tako temeljni tudi za razvoj človekove ustvarjalnosti in odnosa do dela, zato so neločljiva sestavina vzgojnega procesa. V tem pomenu dobiva novo vlogo in vrednost tudi proizvodno-tehnična vzgoja,** ki neposredno omogoča doživljanje učenja in dela z ustvarjalnimi pobudami in sprotimi praktičnimi rešitvami. Tu se zelo naravno spletata teorija in praksa, umsko in telesno delo, smotri so jasni in dosežki ob kratkoročnih delovnih nalogah dokaj hitro merljivi in vrednoteni.

Popolnoma razumljivo je, da je proizvodno tehnična vzgoja v razvoju usmerjenega izobraževanja še posebej naglašena, ker je zlasti v skupni programski osnovi in ob tej namenjena vsej srednješolski mladini zaradi spoznavanja splošnih načel tehnike, organizacije in gospodarstva proizvodnje, združenega dela in razvijanju ustvarjalnega odnosa do dela ter samoupravne delovne kulture. Ne gre več za pridnost, pridobitniško storičnost, garanje v odtujenem delu, temveč za delovno kulturo, ki vsebuje vsestranske ustvarjalne

Mladi kipar pri delu (Foto: Marjan Ciglič)

prvine za delo, za načrtovanje, za upravljanje delovnega procesa, za samoupravljanje v združenem delu, za doživljanje osebne in družbene odgovornosti, za zavest o pripadnosti skupnosti, kjer vsi delajo in dosežke dela tudi uživajo.

Proizvodno-tehnična vzgojnoizobraževalno področje ima v predlogu programske zasnovne srednjega izobraževanja 15,5 % ur. V tem se prepletajo in združujejo vzgojnoizobraževalne vsebine, ki temeljijo na delu, proizvodnem in družbenem, in odsevajo novo prvinu v razvoju samoupravne socialistične vzgoje, potrebno v vsestranskem razvoju samoupravne osebnosti. To je bogato področje vsestranskih možnosti, ki se ne more

omejevati predvsem na pouk, temveč se prepleta s celotnim življenjem šole. Ne sme zane-marjati dejavnosti prostega časa in se mora, če hoče uresničiti globlje smotre, odpirati navzven in široko vključevati v proces različne organizacije in društva, ki omogočajo ustvarjalno dejavnost različnih možnosti proizvodno-tehničnega delovanja. Žalosten je podatek osnovnošolskih učencev mariborskega območja izpred nekaj let, da se je s tehnično ustvarjalnimi dejavnostmi v prostem času ukvarjalo le 0,4 % učencev. To pomeni, da niso imeli možnosti doseči tistega osnovnega praga sposobnosti za vključitev v proizvodno-tehnične dejavnosti, da bi doživljali uspeh, razvili interes in veselje do take dejavnosti prostega časa, premagali strah pred delom in »skrivnostno« tehniko. Prav to pa lahko zelo ovira nadaljnji razvoj sposobnosti za načrtovanje, gospodarno mišljenje, zavest odgovornosti do materiala in možnosti samoupravljanja ter odločanja. Proizvodno-tehnično področje daje prav za načrtovanje, razumevanje delovnih odnosov, dojemanje svobodne menjave dela, vrednotenje dela, doživljanje enakopravnosti različnih vrst dejavnosti, razvoj poklicnih interesov, samoupravljanje in gospodarjenje obilo možnosti za ustrezne življenjske izkušnje.

Novo zasnovana proizvodno-tehnična vzgoja daje boljše možnosti za povezavo vzgojnih organizacij z drugimi organizacijami združenega dela. Ne samo to: brez take praktične povezave si ni mogoče zamisliti uresničitve vzgojnih smotrov. Potrebno bomo več in boljše usposobljenih učiteljev, hkrati pa bomo morali poskrbeti za sodelovanje delavcev iz združenega dela, sicer ne bo mogoče izobraževanja preplesti z resničnim proizvodnim in drugim družbenim delom. Le-te bo treba dopolnilno pedagoško usposobiti in razviti skupinsko delo učiteljev v ubran, v celoto povezan vzgojni proces.

Tako široki vzgojni smotri pa bodo uresničeni le tedaj, če bo proizvodno-tehnična vzgoja celostna sestavina vzgojnega procesa. Potem tudi ne bo nevarnosti, da bi namesto razvoja široke samoupravne delovne kulture zašli v ozek, enostranski razvoj posameznika, usmerjenega na ozko proizvodno storilnost. O uresničitvi tako zasnovane proizvodno-tehnične vzgoje bo treba ustvarjalno razpravljati tudi v združenem delu, da bi dosegli to, kar potrebujemo in hkrati uresničili preobrazbo vzgajanja in izobraževanja v usmerjeno vzgojo.

R. L.

Problemi pri uresničevanju proizvodno tehničnega pouka

Izmed problemov, s katerimi so se in se še srečujejo vzgojnoizobraževalne organizacije, posebno tiste, ki so poskusno prešle na program proizvodno-tehničnega pouka — pedagoška smer, bom izločil le tiste, za katere menim, da so zelo nujni in negativno vplivajo na nadaljnji razvoj proizvodno-tehničnega področja. V tem sestavku želim prikazati probleme, ki nastajajo pri uresničevanju programa proizvodno tehničnega pouka v srednjih šolah SR Slovenije.

Smotrov proizvodno tehničnega pouka ni mogoče uresničiti izolirano od združenega dela, saj je malokje vidna ustrezna povezanost izobraževanja in dela. Za to so nujno potrebne vsestranske akcije, treba pa bi bilo izdelati tudi določene modele in metodologije za izvajanje teh zvez in odnosov.

Zelo pomembna je tudi metodologija uresničevanja programskih vsebin proizvodnega dela učencev. Dober se mi zdi na primer predlog, po katerem naj bi 70 odstotkov časa porabili za vključevanje učenca v proizvodno delo, 30 odstotkov pa za pripravo na delo.

Programske vsebine naj bi se uresničevale v treh fazah priprave učencev, in sicer: v splošni, posebni in posamezni. V prvi fazi ali splošni pripravi bi spoznavali učence s splošnimi zakoni, načeli in teorijami znanstveno tehničnih panog in do-

ločenih področij programa. Splošna priprava učencev bi potekala v šolskih učilnicah in specializiranih kabinetih, popestrili in dopolnili pa naj bi jo učiteljeva beseda in filmi.

V drugi fazi ali posebni pripravi programskih vsebin se splošna priprava učenca dopolnjuje na konkretnih primerih, s katerimi se bodo učenci spoznali med proizvodnim delom v organizaciji združenega dela. Pri posebni pripravi se učenci spoznajo z organizacijo združenega dela v širšem pomenu in ne samo z uporabo delov programskih vsebin. Vanjo so vključena tudi delovna mesta, na katerih bodo učenci delali, tukaj poudarimo njihove posebne značilnosti.

Tretja faza je priprava posameznega učenca za delo na izbranem delovnem mestu.

Predlogi, kako naj poteka organizacija proizvodno tehničnega pouka v pedagoški usmeritvi, so zelo različni, zato je za skupni program nujno izdelati natančna navodila in ukrepe. Res je, da so v različnih krajih različne možnosti glede na delovne organizacije, toda bistvene smernice, smotri in načela morajo temeljiti na skupni programski osnovi; to pa v začetnem učnem načrtu in tudi v predlogu novega načrta ni povsem upoštevano. Omenjeno je sicer bilo, da je začasni učni

načrt v pravem pomenu besede »začasni« in z mnogimi nepopolnostmi, da je izdelan tako rekoč »za mizo« in ne temelji na praktičnih izkušnjah. Vprašanje pa je, če lahko na takih temeljih zraste dobra nadgradnja.

Didaktično-metodična vprašanja niso bila pri uvajanju proizvodno tehničnega pouka na prvem mestu, to pa se čuti tudi v praksi. Pojavlja se cel kompleks problemov od metodike, posameznih vsebinskih področij, evalvacije, dokimologije in učne tehnologije — do zelo perečega vprašanja učenika ter drugega priročnega pisnega, slikovnega, projekcijskega in podobnega gradiva.

Problem je še izrazitejši, ker se sedaj ob uresničevanju programov proizvodno tehničnega pouka pojavlja množica izvršilcev, ki nimajo ustrezne pedagoške izobrazbe. Prosvetno pedagoška služba bi morala v sodelovanju z drugimi organizacijami in visokimi šolami to problematiko hitro in načrtno rešiti.

Poleg teh se pojavlja v praksi še veliko drugih problemov (kadrovski problem), materialno-financijska vprašanja, vprašanja poklicnega usmerjanja, politične organizacije drugih učnih panog, ustvarjanja ustreznih oblik delovanja in izpolnjevanja učiteljev proizvodno tehničnega pouka, itd.). Načeta so samo nekatera vprašanja, za katera menim, da primarno spadajo na področje industrijsko-pedagoške prakse in njene uporabe. Te probleme moramo v Sloveniji rešiti najprej, šele nato bomo lahko uresničili naloge, načela in smotre proizvodno tehničnega pouka ali kot ga imenujemo sedaj: temeljev tehnike in proizvodnje ter proizvodnega dela. IVAN GERLIČ

Razstave zemljepisnega muzeja Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani v letu 1978

Od ustanovitve leta 1946 je bila temeljna dejavnost Zemljepisnega muzeja zbiranje in razstavljanje gradiva o razvoju kartografskega prikazovanja slovenskih in sosednjih pokrajin, raznih tematskih kart slovenskega ozemlja, kartografskega in slikovnega gradiva o naseljih in pokrajinah, starejše geografske literature, izdelava in razstavljanje reliefov itd. Obsežno zbrano gradivo je bilo prikazano javnosti v številnih tematsko opredeljenih razstavah v prostorih Zemljepisnega muzeja. Takšne so ostale stalne oblike razstav tudi po letu 1961, ko je bil Zemljepisni muzej priključen Inštitutu za geografijo Univerze v Ljubljani.

Hkrati z organizacijo se je delno spremenila tudi vsebinska preusmeritev. Zemljepisni muzej je začel razstavljanje gradivo o novjših geografskih spremembah v Sloveniji in je tako z njimi sproti seznanjal slovensko javnost. Občasno so bili predstavljeni na številnih razstavah v prostorih Zemljepisnega muzeja, na Filozofski fakulteti in na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, v Rogški Slatini, Bovcu, Novi Gorici, Beogradu in Mariboru problemi demografskih sprememb, transformacije zunajmestnega prostora, narodnostno mešanih območij v SR Sloveniji in s Slovenci poseljenih območij v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, turistične valorizacije slovenskega prostora in drugi prostorski problemi, ki so poleg osnovne informacije pomenili tudi posredovanje rezultatov geografskega raziskovalnega dela najširšemu krogu interesentov in porabnikov. Razstave so obiskovali učenci in učitelji osnovnih in srednjih šol iz vse Slovenije in iz drugih republik, slušatelji pedagoških akademij v Ljubljani in Mariboru ter geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Številni so bili tudi obiski študentskih ekskurzij z drugih jugoslovanskih univerz, drugih republik geografskih društev, študentskih ekskurzij iz zamejstva ter številnih posameznikov ali manjših skupin strokovnjakov itd. Ob takšni programski usmeritvi je moral Zemljepisni muzej vedno pogosteje na hitro kartografsko predstaviti posamezne aktualne prostorske probleme in procese; zato je bilo vsako leto pripravljenih okrog 15 manjših vsebinsko ožje opredeljenih razstav.

Program razstav Zemljepisnega muzeja v letu 1978 pomeni nadaljevanje dosedanjega pro-

gramske usmeritve z naslednjih komponent: didaktična predstavitev problemov, predstavitev starega kartografskega gradiva, najbolj aktualnih prostorskih problemov in predstavitev kartografskega gradiva sprotnega in najnovejšega raziskovalnega dela. Postavljenih bo osem novih razstav:

1. GEOGRAFSKI ELEMENTI DEGRADACIJE OKOLJA (marec)

Prikazane bodo karte in slike z ustreznim komentarjem o degradaciji (razvrednotenju) okolja na območju Celja, Koprščin in Velenja, o onesnaženosti voda v Sloveniji in o vrednosti naravnega potenciala v Sloveniji, o prostorskem pojavu črnih gradenj, o opuščanju obdelovalnih površin in posledicah tega ter o spremembah človekovega okolja zaradi potresov.

2. GEOGRAFSKE POSLEDICE POTRESNE DEJAVNOSTI V ZG. POSOČJU (april)

Prikazane bodo karte in slike geografskega proučevanja pred potresom leta 1975 in po njem, v letih 1976 in 1977, s posebnim poudarkom na Breginjskem kotu.

3. REZULTATI DELA GEOGRAFSKIH MLADINSKIH MEDNARODNIH RAZISKOVALNIH TABOROV V PREKMURJU (maj)

Razstavljeno bo kartografsko gradivo s petih mednarodnih mladinskih geografskih raziskovalnih taborov, ki jih je pri Republiškem koordinacijskem odboru gibanja »Znanost mladini« strokovno pripravil in vodil Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani, še posebno glede na narodnostno mešano območje v občinah Lendava in Murska Sobota. Razstava je namenjena po-

sebnim srednješolcem kot metodični prikaz uvajanja v raziskovalno delo.

4. Ob 11. zborovanju slovenskih geografov v Mariboru konec junija bo pripravljena razstava vsega kartografskega in tekstualnega geografskega gradiva za mariborsko regijo ter rezultatov raziskovalnega dela od zborovanja v Zg. Posočju leta 1975.

5. GEOGRAFSKI RAZVOJ IN PROSTORSKI PROBLEMI LJUBLJANE (sept.—okt.)

Obstoječe gradivo za to razstavo bo dopolnjeno in razširjeno s kartografskimi rezultati najnovejših proučevanj in didaktično izpopolnjeno.

6. GEOGRAFSKI PROBLEMI PREBIVALSTVA NARODNOSTNO MEŠANIH OBMOČIJ V SLOVENIJI TER S SLOVENCMI POSELJENIH OBMOČIJ V ITALIJI, AVSTRIJI IN NA MADŽARSKEM (november)

Razstavljene bodo karte dosedanjih proučevanj demografskih problemov in procesov, s poudarkom na vprašanjih socio-ekonomskega razvoja manjšin.

7. TRANSFORMACIJA AGARNE POKRAJINE (december)

Za različne pokrajine bodo prikazane karte tipov spreminjanja izrabe zemlje in usmeritve kmetijske proizvodnje pod vplivom gospodarskih, političnih in drugih sprememb od leta 1963 naprej.

8. RAZVOJ KARTOGRAFSKE PREDSTAVE SLOVENSKE POKRAJINE

Stalna razstava bo izpopolnjena in prirejena didaktičnim potrebam. Razstave bodo v prostorih Zemljepisnega muzeja, Trg francoske revolucije 7 v Ljubljani, tel. 21-900. Čas obiska je od 7. do 14.30, v sredo do 18.30, po strokovnim vdomstvom. Če je potrebno ali po poprejšnjem dogovoru je možen ogled tudi v popoldanskem času. K razstavam bodo pripravljeni vodniki, ki bodo v najbolj dostopni in razumljivi obliki podali vsebino in namen razstave.

Osnovna šola dr. Ljudevita Pivka

razpisuje za šolsko leto 1978-79 opravila in naloge

- ortopedagoga za oddelek za delovno usposabljanje,
- ortopedagoga ali učitelja razrednega pouka,
- učitelja tehničnega pouka — moški,
- učitelja telesne vzgoje — moški.

Obvestilo

ŽUPANČIČEVA SPOMINSKA ZBIRKA ZAČASNO ZAPRTA

Uprava Belokranjskega muzeja sporoča, da je Župančičeva spominska zbirka v Vinici ta in prihodnji mesec zaprta zaradi obnovitvenih del v pesnikovi rojstni hiši. Obvestilo o tem, kdaj jo bomo ponovno odprli, bo objavljeno v časopisju.

Končno v nove prostore

Dolgo je trajalo. Ves čas smo se spraševali, kdaj bo pedagoško šolstvo dobilo svojo zgodovinsko lepoto. In zdaj je to mogočinski trenutek. Končana je gradnja mariborske pedagoške akademije, prvega pedagoškega centra v Sloveniji. To je gotovo tudi eden najlepših pozdravov kongresnemu letu zveze komunistov in naporom za preobrazbo vzgajanja in izobraževanja.

Brez hrupa, zagnano in s stisnjenimi zobmi, kakor vselej ob delu, se v teh dneh delavci in študentje Pedagoške akademije v Mariboru selijo v nove prostore. Kljub radosti ob izpolnjenemu pričakovanju je poleg bleśa v očeh opaziti rahlo zaskrbljenost. Vse doslej so delali v skromnih, tesnih prostorih, od zore do mraka so bila predavanja, in nimalokrat so drug drugega priganjali iz učilnic, ker ni bilo prostora, da bi študijski proces lahko potekal strnjeno, dopolne. Nikoli ni bilo pravega časa za razmah obšudijskih dejavnosti, čeprav so se zlasti zadnje leto močno trudili. Odmerili so si lahko le torkovo popoldne za samoupravljanje in dejavnosti prostega časa.

Zdaj pa prehajajo v prostore, svetle in prostrane, kjer bo mogoče zaživeti drugače, pa tudi zahtevnejše in odgovornejše. Veselijo se tega in hkrati razmišljajo, kako bi vse najlepše uredili. Skrbelo jih je. Že predlani so upali, da bodo tam. Pa ni bilo dimnika, ni bilo dovoljenja za vkop sodov gorilnega olja, ni bilo denarja za več dela... Končno so premagali vse ovire!

Ni še praznične otvoritve. Toda z njimi se veselimo vselitve, trenutka, ko je pedagoško šolstvo v severovzhodni Sloveniji dobilo boljše možnosti za delo in razvoj. To je napredek in kolikor prej je dosežen, toliko hitreje bo zgrajen tudi drugi pedagoški center v Sloveniji. S tem bo za dolgo obdobje vsaj v osnovi omogočeno sodobno izobraževanje pedagoških delavcev. Čimprej pa bo treba zgraditi še telesno-vzgojne objekte, ki jih za sedaj pedagoška akademija še nima. V novih prostorih želimo študentom in delavcem Pedagoške akademije v Mariboru še veliko uspehov.